

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 30 APRIL 1919

No. 174

INHOUD

Blz.

DE INDUSTRIALISEERING VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN HET LICHT DER THEORETISCHE ECONOMIE door <i>G. Gonggrijp</i> ..	421
Zwedens Rijksbank in 1918	425
Zeeliedenongevallenverzekering door <i>A. van der Willigen</i>	426
Economische toestand van Curaçao	427
AANTEKENINGEN:	
Aanvoeren, zwarte lijst en Deutsche oorsprong	429
Verbod van immigratie in de V. S.	430
Uit een Engelsch verslag over Suriname	430
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	431
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	431
MAANDCIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	432
Postchèque en Girodienst	432
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	432
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	432—440
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

28 APRIL 1919.

De afgelopen week heeft geen verdere verruiming van de geldmarkt gebracht. Zoals te verwachten was, daar de Mei-termijn snel nadert, waren de koersen integendeel alle weer vaster. De prolongatierente liep op tot 4 pCt., slot 3½ pCt. en particulier disconto was weder moeilijker te plaatsen tot 4½ pCt., terwijl in het verder verloop der week meestal niet onder 4½ pCt. kon worden afgedaan. In gemeentepapier ging buitengewoon weinig om; de rente van hetgeen afgesloten werd, week niet veel af van het officieele promessen-disconto. * * *

In den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn enkele zeer opmerkelijke veranderingen. In de eerste

plaats valt een groote vermeerdering op te merken in de buitenlandsche portefeuille, die gedurende het grootste gedeelte van den oorlog bijna onveranderlijk op den weekstaat voorkwam met een bedrag van ca. 8 millioen gulden. Dit bedrag is deze week plotseling geklommen tot ruim 27 millioen. Daar echter tegelijkertijd de diverse rekeningen, waaronder opgenomen wordt het tegoed, dat de bank in het buitenland onderhoudt, met bijna 25 millioen daalden, kamen aannemen, dat zij een gedeelte van dit tegoed omgezet heeft in wisselvorderingen. Een verder opmerkelijke verandering is, dat hoewel de binnenlandsche wissels met ca. 3½ millioen verminderden, de belceningen met bijna 20 millioen toenamen. Verder vermeerderden de voorschotten aan het Rijk met ruim 4 millioen en verminderde de goudvoorraad wederom, nu met ca. 4 millioen.

Daar de rekening-courant-saldi van anderen weinig veranderden, werd de biljettenomloop door een en ander weder grooter en steeg met ruim 8½ millioen.

* * *

De onderhandelingen te Parijs over financieele regelingen met Duitschland schijnen nog niet tot eenig tastbaar resultaat te hebben geleid. Men ziet er blijkbaar nog altijd niet in van hoeveel belang het voor de geallieerden zelf en voor de geheele overige wereld is, dat de centrale rijken niet economisch in elkander zakken en van hoeveel belang het is, dat hun snel hulp wordt verleend: de ondergang van Midden-Europa toch zou tot een catastrophe van mondiale betekenis leiden.

DE INDUSTRIALISEERING VAN NEDERLANDSCH-INDIË IN HET LICHT DER THEORETISCHE ECONOMIE.

Het vraagstuk der industrialiseering van Nederlandsch-Indië, in den zin van bevordering en ontwikkeling der nijverheid, groote en kleine, is ongeveer zoo oud als onze eeuw: van 1901 af hebben mannen als Dr. Kuyper, Idenburg, Van Kol, Dr. Bos de noodzakelijkheid er van betoogd. Het kwam gewoonlijk ter sprake in verband met de pogingen om de welvaart der inlandsche bevolking te verhoogen. Des is begrijpelijk, dat bij de meesten het accent gewoonlijk werd gelegd op bevordering der kleinnijverheid; immers, bij de inlandsche bevolking was geen sprake van groot-industrie. Steun aan het handwerk en de kleinnijverheid had ook veel verleidelijks; niet alleen behoefde daarbij geen sprake te zijn van een modern proletariaat, maar ook de gemaakte winsten zouden in Indië blijven.

De pogingen in deze richting hebben, zoals ook

buiten Indië het geval is geweest, niet veel succes gehad. En men zal goed doen hierbij ook voor den vervolge niet veel te risqueren. Slechts waar sprake is van kleinnijverheid *in verband met* de groot-industrie, behoeft men niet pessimistisch te zijn.

Ook de groot-industrie heeft in Indië haar historische kant. De suikercultuur leert, dat een bloeiende groot-industrie nog volstrekt niet beteekent: meer welvaart, die ook door de groote massa der daarbij betrokken bevolking als meer welvaart, als voordeel, wordt gevoeld. De definitie van waarde, die wijlen Mr. Tasman gaf, luidt, dat zij is de beteekenis, die wij aan een goed hechten, omdat wij ons *bewust zijn* voor de bevrediging onzer behoeften van de beschikking over het goed afhankelijk te zijn. Zal de industrialisering van Indië op veiligen grondslag opgetrokken worden, dan dient men van den aanvang af er op uit te zijn, de industrieën waardevol te maken voor de bevolking, d.w.z., dat zij zich bewust is voor de bevrediging harer behoeften van den bloei dier industrieën afhankelijk te zijn. De ware bedrijfszekerheid ligt in de gezindheid van het volk, in de eerste plaats van de arbeiders. Het groote vraagstuk van de bedrijfszekerheid voor de suikerindustrie zal dan opgelost zijn, als men die industrie waardevol heeft gemaakt voor, in het bewustzijn van, de bevolking. Men streef hier naar door arbeiders en grondverhuurders zooveel mogelijk en zoo *voelbaar* mogelijk te interesseeren bij de uitkomsten van het bedrijf.

Het is begrijpelijk, dat het geringe succes der pogingen tot bevordering der kleinnijverheid in en buiten Indië eenerzijds en de bloeiende groot-industrieën in en buiten Indië anderzijds, tengevolge hadden een verlegging van het accent van bevordering der kleinnijverheid naar bevordering der groot-industrie, of althans moderne fabrieksnijverheid. Dat komt tot uiting in de benoeming der commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid in 1915.

Maar, kan men vragen, staat de noodzakelijkheid van meer fabrieken voor Indië wel vast? Moet de uitkomst niet gezocht worden in emigratie naar de buitengewesten, ontginning van woeste gronden op Java, het scheppen van nieuwe Deli's?

Zelfs, wanneer dit laatste zou gelukken, is fabrieksnijverheid noodig om Java tot meer welvaart te brengen. Een nieuw Deli zou slechts werkgelegenheid beteekenen voor een paar honderdduizend menschen, minder, dan de jaarlijkse bevolkingsaanwas voor Java bedraagt! Wat betreft de ontginning van woeste gronden op Java: de uiterste, *theoretische* grens van bebouwing zou na ongeveer 30 jaren bereikt zijn. De nog aanwezige woeste gronden zijn echter uiteraard of zeer slecht of ongunstig gelegen. De moeilijkheden, waarvoor de Indische regeering tegenwoordig door het voedselvraagstuk geplaatst wordt, bewijzen op zichzelf reeds hoe weinig uitkomst de woeste gronden in geval van nood bieden. Maar intensiever bebouwing dan, is dat niet de voor de hand liggende oplossing? Deze vraag brengt ons m.i. midden in het kernprobleem van Nederlandsch-Indische economische politiek: *de groote versnippering van het grondbezit* op Java, speciaal van het groote middenstuk van Java.

In Nederland heeft een klein boertje in de zandstreken al gauw 5 H.A. De meeste boerderijen in Groningen, Friesland en Noord-Holland zijn 20—50 H.A. groot. In 1905, bij de laatste volkstelling, bleek, dat in de gouvernementlanden van Java en Madoera het grondbezit per bouwgrondbezitter was 0,9 H.A., per landbouwer 0,48 H.A. Pogingen, om de opbrengst van den inlandschen landbouw te vergrooten door intensiever bewerking, zijn gewoonlijk mislukt en zullen mislukken door *de armoede* der inlandsche boeren, het gevolg van een te versnipperd grondbezit. De economie leert, dat het inslaan van z.g. omwegen der productie (anders gezegd: het gebruiken van meer kapitaal) voordelig is, maar dat men dan de middelen moet hebben om te wachten op een product, dat later

tot onze beschikking komt (anders gezegd: het meerdere kapitaal moet kunnen leenen en er rente van betalen). De practijk leert, dat de Javaansche boer, de keus hebbende tusschen het planten van een laatrijpende padi, die f 100 kan opbrengen en vroegrijpende padi, die f 60 zal opbrengen, de vroegrijpende zal planten, uit nood. De practijk leert, dat hij, hoewel wetende, dat het inhuren van ploegvee een betere grondbewerking, een hoogere opbrengst mogelijk maakt, zulks zal nalaten — uit armoede. Hij heeft een te dringende behoefte aan goederen, waarover hij gauw, dadelijk kan beschikken; de rente, die hij zou moeten betalen, is te hoog; het kapitaal, waarover de inlandsche landbouw beschikt, is te schaarsch en daardoor te duur. Een vergelijking van het Nederlandsche landbouwcrediet en het Indische leert, dat het eerste uitstekende en het laatste zeer middelmatige, ja dikwijls slechte resultaten heeft gehad. Een onderzoek naar de oorzaken leert, dat de *hoofdoorzaak* ligt in de *duurte* van het Indische landbouwcrediet, het gevolg van de zeer kleine bedragen, die in Indië uitgeleend moeten worden (de versnippering dus), het gevolg wederom van de versnippering van het grondbezit, de armoede der landbouwers.

Industrialisering van Nederlandsch-Indië is noodig, om Indië tot een welvarenden landbouwstaat te maken. Want landbouw zal, voor zoover we vooruit kunnen zien, hoofdmiddel van bestaan blijven. Daar echter de hechtste economische grondslag van een landbouwstaat geen andere kan zijn dan een redelijk-welvarend landbouwersstand, trachte men de zich ontwikkelende fabrieksnijverheid dienstbaar te maken aan een groot doel: een minder versnipperd grondbezit.

De industrialisering van Indië is reeds aan den gang. Zij zal werkgelegenheid verschaffen aan het steeds aangroeiend aantal niet-grondbezitters, en *kan* leiden tot het groote, hierboven genoemde doel. Kan, want of dit doel bereikt zal worden, is een vraag op zichzelf, welke afzonderlijke behandeling vereischt.

Gaan wij thans na, welk licht de theoretische economie kan werpen op het vraagstuk der industrialisering van Nederlandsch-Indië. Het loont de moeite, hierbij wat langer stil te staan, omdat men hierover niets vindt bij de schrijvers over ons onderwerp. Theoretische economie is schadelijk, als zij den geest tot doctrinaire verstijft en blind maakt voor de werkelijkheid; nuttig, als zij den geest voor de werkelijkheid opent.

De economische vraagstukken blijken in hun diepste wezen psychische vraagstukken te zijn. Dit moet zoo zijn, omdat in het centrum der economie staat de behoeftenbevrediging van den maatschappelijken mensch: waar sprake is van bevrediging, is men aangeland in de sfeer van het psychische. Goederen en diensten blijken voor den mensch waarde te hebben, omdat hij zich bewust is voor de bevrediging zijner behoeften van de beschikking over die goederen en diensten afhankelijk te zijn. Waarde en behoeftbevrediging blijken dus innig samen te hangen; waarde is iets psychisch.

Waarvoor is het noodig, deze theoretische beschouwingen te houden? Omdat deze psychisch-theoretische kant van ons onderwerp van het grootste belang is. Want als het waar is, dat de industrialisering van Nederlandsch-Indië een economisch vraagstuk is — en dat zal wel niemand ontkennen — dan is het in wezen een vraagstuk van grootere behoeftbevrediging door industrialisering. In wezen dus geen vraagstuk, hoe het geldloon der bezitlozen, of hoe het inkomen der gemeenschap, te vergrooten, maar een vraagstuk van behoeftbevrediging en dan met een behoorlijken nadruk op bevrediging. De vraag is niet, hoe de aangroeiende millioenen, die misschien geen land zullen vinden om te bebouwen, door industrialisering aan een hooger loon te helpen, maar hoe ze met een hooger loon te bevredigen?

Een enkel voorbeeld om aan te toonen, dat juist de praktische staatsman met dezen psychischen kant der economische verschijnselen zal rekening houden. Wanneer een Nederlandsch staatsman ons volk van voedsel zal moeten voorzien en hij heeft de keus tusschen: of 10 miljoen K.G. aardappelen (8 ct. per K.G.), of 10 miljoen K.G. rijst (28 ct. per K.G., grootere voedingswaarde!) — dan zal hij zeker de aardappelen kiezen, die een minderen prijs en een mindere voedingswaarde hebben, wetende, dat zonder die aardappelen en met rijst oproer zou dreigen, omdat aardappelen voor de groote massa van ons volk een grootere gebruikswaarde hebben, een grootere macht tot behoeftebevrediging. Ook de industrialisatie van Indië heeft dergelijke kanten.

Bij dit vraagstuk mag ook een stukje theoretische economie uit het hoofdstuk over den internationalen handel in gedachten worden gehouden. Het is de stelling, dat ruil tusschen twee landen voordeelig kan zijn, zoodra er verschil is in de *betrekkelijke* voortbrengingsmoeite van verschillende goederen. In het algemeen zal elk land economisch handelen, door zich te concentreren op de productie van die goederen, waarvoor de productiekosten relatief het laagst zijn; m.a.w. elk land produceere bij voorkeur die goederen, waarvoor zijn voorsprong het grootst, of zijn achterstand het kleinste is. Het is een beginsel, dat ook in het dagelijksch leven in toepassing wordt gebracht: iedereen houdt zich in den regel bezig met dien productieven arbeid, waarvoor hij de meeste vaardigheid heeft verworven en ruilt de opbrengst van dien arbeid met andere benodigdheden, waaraan hij veel meer voortbrengingsmoeite zou moeten besteden, als hij ze zelf zou moeten produceeren. De theorie behoeft hier niet uitvoerig toegelicht te worden; ze spreekt in haar eenvoudig beginsel voor zich. De lezing van de geschriften, die over de industrialisatie van Indië verschenen zijn, doen de vraag rijzen, of de verschillende auteurs wel voldoende met dit beginsel hebben rekening gehouden. Het is alsof sommigen van hen de meening zijn toegedaan, dat het belang van Indië zou eischen aldaar elk artikel zelf te produceeren, dat de concurrentie met het buitenlandsch fabrikaat maar éven zou kunnen doorstaan. De oorzaak van deze neiging tot de autarkie is natuurlijk te zoeken in het feit, dat de leuze industrialisatie van Indië in haar tegenwoordig stadium is ontstaan in oorlogstijd, toen het ruilverkeer met het buitenland groote belemmeringen ondervond. In de werkelijkheid zal de rente, die de kapitaalbezitters eischen in verband met den rentevoet op de wereldgeldmarkt, ten slotte beslissen over de vraag, of de rentabiliteit eener bepaalde onderneming voldoende groot is om haar bestaan te rechtvaardigen. Voordat echter dat „ten slotte” beslissend is gebleken, kan veel kapitaal verloren gegaan zijn, indien de nieuwe ondernemers, door leuzen of stemmingen verleid, hun berekeningen niet met de noodige nuchterheid opmaken.

Laat ons thans overgaan tot een ander punt en de vraag stellen, of het, zoo theoretisch en in het algemeen genomen, geoorloofd geacht moet worden, voor Indië *hooge invoerrechten* te heffen ter bescherming van nieuwe industrieën. Het terrein der theoretische economie wordt hier dus reeds min of meer verwisseld voor dat der economische politiek. Tegen hooge invoerrechten voor Indië zijn m.i. de volgende bezwaren aan te voeren:

1°. Het algemeene ontwikkelingspeil der bevolking van Ned.-Indië is nog zeer laag, haar critische zin weinig gescherpt. Zij ziet kleine onmiddellijke voordeelen te groot, groote indirecte nadeelen te klein. De kans is dus groot, dat tegen het nadeel van hooge prijzen, het onvermijdelijk gevolg van protectie, te weinig protest van de groote massa der bevolking zou gehoord worden. Japan is in dit opzicht een waarschuwend voorbeeld.

2°. Indië's inkomsten zijn gering in verhouding tot

het bevolkingscijfer. Groote uitgaven voor allerlei sociale maatregelen zijn noodig; nog grootere zal de toekomst eischen. Een regeering, die eenmaal het hellende vlak van protectie betreedt, kan daarop moeilijk rechtsomkeert maken. Het is waarschijnlijk, dat de Indische regeering in dit opzicht bij uitstek zwak zou blijken.

3°. Indië's zwakke positie tegenover een buitenlandschen vijand maakt, dat het heffen van hooge invoerrechten gevaarlijk kan worden; zolang de volkenbond nog niet op een hechten rechtsgrond is gevestigd, is het zaak alles te vermijden, wat machtige groepen van buitenlandsche industrieën en financiers zou kunnen prikkelen.

4°. Op het oogenblik is Indië een exportland en voorloopig zal dit wel zoo blijven, daar bijna al het in Indië belegde kapitaal, geschat op 1½ milliard, buitenlandsch kapitaal is en het excedent-uitvoer van ongeveer 150 miljoen 's jaars te beschouwen is als de rente + ondernemerswinst van gemiddeld 10 pCt., die van het kapitaal gemaakt worden. Dit geprononceerde karakter van uitvoerland heeft tengevolge, dat de schepen, uit Indië komende, volgeladen zijn, de schepen naar Indië echter dikwijls in ballast varen, een minder gewenschte toestand. Hooge invoerrechten zouden den reeds kleinen invoer nog meer doen verminderen, het evenwicht nog meer verstoren, het verkeer over zee niet bevorderen, den handel belemmeren. In het algemeen werkt elke belemmering van den invoer ook belemmerend op den uitvoer en omgekeerd.

5°. Dat hooge invoerrechten speciaal in Indië ontoelaatbaar zijn met het oog op de armoede van de groote massa der bevolking, wier behoeften juist toenemende zijn, behoeft nauwelijks gezegd te worden. Invoerrechten op katoentjes b.v., ter bescherming eener in het leven te roepen katoenindustrie, zou m.i. een buitengewoon gevaarlijke maatregel zijn.

6°. De laatste reden, waarom ik protectionistische maatregelen verwerpelijk zou achten voor Indië, is misschien wel de voornaamste. Als een der krachtigste argumenten van de voorstanders van protectie vindt men gewoonlijk dit, dat hooge invoerrechten op fabriekswaaren dikwijls onontbeerlijk zijn ter bescherming eener opkomende, nog zwakke nijverheid. En men wijst dan bij voorkeur op een land als Duitschland. Nu bewijzen, terloops gezegd, dergelijke voorbeelden niet veel, omdat men niet weet hoe zoo'n land zich wel ontwikkeld zou hebben als het vrijhandel had toegepast. Maar in Indië zou ik het zeer bedenkelijk achten, indien het protectionisme ter bescherming van nieuwe industrieën ingang zou vinden, omdat, vooreerst, Indië het klassieke land van dilettantisme is op 't gebied van proefnemingen. Door het lage algemeene ontwikkelingspeil is iemand, die iets van een zaak afweet, daar al gauw een heele Piet. Men ziet in Indië soms bioscopen en ijsfabriekjes opzetten door menschen met zoo'n volslagen gebrek aan technische kennis, dat de zaak bij 't minste defect stilstaat als een keisteen. Het is volstrekt niet denkbaar, dat men, als de leuze „industrialisatie van Indië” pakt, allerlei fabriekjes uit den grond zou zien verrijzen, die niet levensvatbaar zouden blijken. Japan is ook in dit opzicht een waarschuwend voorbeeld. Het is wenschelijk, dat de concurrentie van buiten de ondernemers dwingt, de zaken op breedten, soliedien grondslag op te zetten, na nauwgezette berekeningen en niet zonder grondig vooronderzoek. Maar ook met het oog op de Indische indolentie, die geen phrase is, maar een nadeelige factor, veroorzaakt door het klimaat (een factor, die op het eene ras meer, op het andere minder inwerkt) acht ik het wenschelijk, dat het den nieuwen industrieën niet te gemakkelijk worde gemaakt door hooge beschermende rechten. De prikkel der volle concurrentie kan vooral daar niet gemist worden.

Toch zou ik, ondanks al deze bezwaren tegen pro-

tectie, vrijheid willen laten om in enkele, bepaald urgente gevallen protectie toe te passen. De mensch kan de eindeloos gevarieerde werkelijkheid nooit bij voorbaat overzien.

Overgaande tot een ander hoofdstuk uit de theoretische economie, zou men de vraag kunnen stellen, of de wetten der *afnemende opbrengsten in den landbouw* en der *toenemende opbrengsten in de industrie*, ons eenig voorloopig inzicht kunnen geven in het vraagstuk, dat ons bezighoudt. Op het eerste gezicht zeker wel. Immers de wet der afnemende opbrengsten zegt, dat in het algemeen en op den duur, de opbrengsten in den landbouw wel stijgen, wanneer men steeds meer arbeid en kapitaal aan de bewerking van den grond ten koste legt, maar dat de stijging dier opbrengsten de neiging heeft steeds verder achter te blijven bij de vermeerderende hoeveelheden arbeid en kapitaal. In de industrie echter, aldus de tweede wet, hebben de opbrengsten, door toepassing van arbeidsverdeling en organisatie, een neiging tot sterkere stijging dan de bestede hoeveelheden arbeid en kapitaal. Moet de industrie echter werken met landbouwvoortbrengselen als grondstoffen, dan begint de wet der afnemende opbrengsten te spelen door die der toenemende opbrengsten heen, als een donkere inslag door een lichte schering en men krijgt een neutraal, grijs weefsel: de opbrengsten zullen de neiging vertoonen constant te worden. Het is duidelijk, dat deze theorie een voorloopige, theoretische gezindheid tot industrialiseering zal opwekken.

Bij nadere beschouwing blijkt de wet der afnemende opbrengsten een regel, waarmede in de werkelijkheid valt rekening te houden, o.a. omdat de landbouwer, althans de kleine landbouwer, niet alleen werkt voor een opbrengst in geld (waarvoor de wet niet geldt), maar ook voor een opbrengst in natura (de productiviteit) voor zijn eigen gebruik. In de industrie echter laat men zich geheel en al leiden niet door de productiviteit, maar door het rentabiliteitsprincipe, het grootste verschil tusschen kosten en opbrengst in geld voor den individueelen ondernemer. En deze rentabiliteit is voor de moderne industrie, die meer en meer onder den invloed van het bankwezen is gekomen, in de werkelijkheid zoozeer afhankelijk van tal van factoren — geld- en bankfactoren, beursstemmingen, politieke factoren — dat men m.i. aan de wet der toenemende opbrengsten in de industrie niet veel heeft ter verheldering van ons inzicht. De staatsman, die het oog gericht dient te houden op de werkelijkheid, mag, geloof ik, die wet der toenemende opbrengsten wel onopengeslagen laten in de leerboeken der economie. En wat den industrieel en financier betreft, zij zullen natuurlijk de vraag, of het opzetten van nieuwe industrieën gewaagd kan worden, uitsluitend beantwoorden aan de hand van onderzoekingen en cijfers over grondstoffen, werkrachten, transportkosten, markten en de conjunctuur in de bank-, beurs- en politieke wereld. Maar ook de andere wet, die der afnemende opbrengsten in den landbouw, doet ons alleen er op verdacht zijn, dat elk quantum arbeid en kapitaal méér, dat aan den Indischen landbouw besteed wordt, een steeds afnemende opbrengst méér zal opleveren. Hoe het echter met den voornaamsten tak van landbouw, de rijstcultuur, in dit opzicht staat; of men daarbij ver of dicht bij de economische grenzen der productiviteit is, valt nog niet met zekerheid te zeggen. Men kan alleen zeggen, dat de proefnemingen op dit terrein optimisme rechtvaardigen. De technische mogelijkheden zijn groot; het bezwaar ligt in een economische moeilijkheid: de armoede van den landbouwer.

Maar er is meer wat hier een juist theoretisch inzicht bemoeilijkt. Marshall, die de wet der toenemende opbrengsten uitvoerig fundeert, ziet de productie, voor zoover afhankelijk van den factor natuur, onderworpen aan de wet der afnemende opbrengsten; de productie, voor zoover afhankelijk van den factor

arbeid, door toepassing van arbeidsverdeling en organisatie, onderworpen aan de wet der toenemende opbrengsten. Von Böhm-Bawerk echter ziet in de geheele productie: snelle toeneming, vooral in den aanvang, door gebruik van kapitaal, door 't inslaan van omwegen der productie; maar, bij 't inslaan van steeds grooter omwegen der productie wordt de productie grooter in steeds afnemende mate. Hij ziet dus geen wezenlijk verschil tusschen landbouw- en industriele productie. Mocht de kijk op de productie van Böhm-Bawerk de juiste zijn — waarover ik me natuurlijk geen oordeel kan aanmatigen — dan zou de theorie ons op dit punt neutraal tegenover industrialiseering laten staan.

Een hoofdstuk uit de theoretische economie, dat voor ons onderwerp van meer, ja van het grootst belang is, is de invloed van den bevolkingsaanwas en de ontwikkeling der nijverheid op grondrente, winst en loonen, dus op de drie groote economische groepen van grondeigenaars, kapitalistische ondernemers en arbeiders. Men vindt het onderwerp uitvoerig behandeld in Mr. Oppenheim's vertaling van Mill's Staatshuishoudkunde op blz. 206 en v.v. van het II° deel (blz. 710 der laatste Engelsche uitgave). Mill onderscheidt vijf gevallen, t.w.: 1°. bevolking toenemende, kapitaal stationnair; 2°. kapitaal aangroeiende, bevolking onveranderd; 3°. bevolking en kapitaal gelijkelijk toenemende, maar de productie-techniek stationnair; 4°. de productie-techniek vooruitgaande, kapitaal en bevolking stationnair; 5°. al de drie elementen vooruitgaande.

Voor Indië komen als theoretische mogelijkheden alleen de gevallen 1, 3 en 5 in aanmerking. En daar met toeneming van kapitaal voor de naaste toekomst waarschijnlijk ook nog vooruitgaande productie-techniek zal gepaard gaan, zullen we, mede om der korthed wille, alleen even nagaan wat Mill's theoretische beschouwingen ons leeren voor het 1e en 5e geval.

De bevolking toenemende, het kapitaal stationnair. Dit geval is zeker denkbaar. Het zou beteekenen, dat het kapitaal, b.v. wegens de ongunstige politieke toestanden in Indië, afkeerig zou zijn van verdere belegging: geen nieuwe ondernemingen. De in 't algemeen geldende theoretische gevolgen zouden zijn: daling van de loonen; grootere winsten voor de kapitaalbezitters; grootere vraag naar voedsel; gronden van slechtere hoedanigheid worden in gebruik genomen; de ruilwaarde der landbouwproducten moet stijgen; de grondrente (pachtwaarde) zal stijgen.

Laat ons nu even nagaan, wat deze theoretische gevolgen zouden beteekenen voor de Indische practijk. Daartoe houde men een paar typische trekken der Indische sociale werkelijkheid voor oogen. Deze zijn, het enorm versnipperde grondbezit en de armoede der eigenerfde boeren op Java. Voorts het parasitisme in den inlandschen landbouw: de bouwgrondbezitters gaan er te gauw toe over te parasiteeren op de maar al te goedkoope werkkraft van de niet-grondbezitters en omgekeerd parasiteeren deze laatsten te veel op den grond der boeren. Ook in de wijze, waarop de landbouw uitgeoefend wordt, in planten en oogsten en de belooningen voor die werkzaamheden, heerscht veel parasitisme. Bij de grondrente moet opgemerkt worden, dat de Indische werkelijkheid hier een verschijnsel doet zien, dat op 't eerste gezicht met de economische theorie vierkant in strijd is. De theorie leert, dat de pachtwaarde de neiging heeft zoo hoog te stijgen, dat het inhuren van den grond nog net even voordeelig is voor den huurder. In Indië ziet men, in de suikercultuur, dat de inlandsche grondeigenaars de pacht (daar grondhuur genoemd) niet zoo hoog opdrijven, dat het inhuren nog net even voordeelig is voor de suikerfabrikanten, doch dat ze geneigd zijn tot verhuren over te gaan, zodra dit voordeelijker voor hen wordt dan het zelf bewerken van hun grond. Dit wordt verklaard, doordat de con-

currentie niet plaats heeft onder de huurders, maar veelal juist onder de verhuurders, de inlandsche boeren; maar vooral wordt het verklaard door de armoede der inlandsche grondeigenaars: zij hebben een zoo dringende behoefte aan tegenwoordige goederen, dat de fabrikant door middel van het voorschotstelsel in den regel voor lage prijzen den grond kan inhuren. Deze armoede is ook de voornaamste reden, dat de voordeelen van gestegen prijzen der landbouwvoortbrengselen bijna uitsluitend in handen der (Chineesche) handelaars vallen.

Wat zullen nu de gevolgen zijn van het eerste geval: bevolking toenemend, kapitaal stationnair? Hier moet onderscheiden worden tusschen twee groote mogelijkheden, die in zekeren zin uitersten zijn. De eerste is deze, dat het gezag de bestaande orde handhaaft. In dit geval zullen: de (reële) loonen dalen; de levensmiddelen duurder worden; de winsten van de weinige kapitaalbezitters en de inheemsche woekeraars stijgen; het parasitisme in den inlandschen landbouw zal toenemen, totdat het ondraaglijk wordt en aanleiding geeft tot emigratie en het in gebruik nemen van slechtere gronden. Van stijgende grondrente zal de inlandsche boer, door zijn armoede, in de praktijk niet veel profiteeren. De regeering zou op groote schaal hulp moeten verschaffen en gedwongen worden de emigratie naar de buitengewesten zelf ter hand te nemen met enorme kosten en groot risico. De bevolking zou haar neiging tot ontwikkeling van meer behoeften niet kunnen volgen. De groote klassentegenstellingen, nog verscherpt door tegenstellingen van ras en godsdienst, zouden de ontevredenheid doen toenemen en een prachtigen bodem opleveren voor revolutionnaire propaganda. Laat ons, met het oog daarop, de waarschijnlijke gevolgen aangeven van de tweede groote mogelijkheid: dat gezag en orde niet gehandhaafd worden.

Wij kunnen dit geval niet in bijzonderheden uitwerken. Trouwens, ieder kan, met de rijke Europeesche ervaring der laatste jaren voor oogen, zelf de consequenties van deze mogelijkheid nagaan. Men kan ze samenvatten in één woord: rampzalig. Alleen wil ik even stipuleeren, dat de gewelddadige vernietiging van ons gezag en van het Westersch-economische régime (het uiterste geval dus) met zich zou brengen de desorganisatie van het geldwezen en het moderne verkeerswezen en ten gevolge zou hebben: het ophouden van den invoer van katoentjes en gezouten visch (om slechts twee artikelen van dagelijksch gebruik voor de inlandsche bevolking te noemen), hongersnooden en epidemieën.

Maar, zal men misschien vragen, is tusschen deze twee uitersten geen tusschenweg mogelijk, die voor Indië de beste is? Zou het, van Indisch-nationalistisch standpunt gezien, geen overweging verdienen, b.v. door een staatsgreep, het buitenlandsch kapitaal of een groot gedeelte daarvan in het bezit der Indische gemeenschap te brengen en op die wijze de drainage van zooveel millioenen 's jaars te doen ophouden?

Aangenomen voor een oogenblik de onmogelijkheid, dat zoo'n staatsgreep zou kunnen gelukken, zonder strijd en nadeel voor Indië, dan moet het antwoord luiden: elke politiek, die de kapitalisten afkeerig zou maken van verdere kapitaalbelegging in Indië, moet veroordeeld worden als kortzichtig en schadelijk voor dat land, omdat het behoefte heeft aan nog veel meer kapitaal dan er reeds is. En wat die drainage betreft, daarbij doet zich dit merkwaardig verschijnsel voor, dat landen als Duitschland en Japan blij waren als ze buitenlandsch kapitaal konden leenen voor 't grondvesten en uitbreiden van hun industrieën, terwijl de klacht over drainage in Nederlandsch en Britsch-Indië tot vervelens toe van de nationalisten wordt gehoord. Het eenige wezenlijke verschil tusschen Nederlandsch-Indië en landen als Duitschland en Japan, dat ik kan zien, is dat de ondernemerswinsten in onze Oost meestal in de zakken van niet-Indiërs

komen, terwijl ze in Duitschland en Japan in nationale handen kwamen. Welnu, het ligt aan de Indiërs zelf, hierin verandering te brengen.

Het andere geval, dat Mill stelt, is waarschijnlijker: vooruitgang van de bevolking, van het kapitaal en de productie-techniek, zoowel in landbouw als industrie. Ik zal mijn lezers de uitwerking van dit geval sparen. Mill vat zijn uitvoerige beschouwing er over aldus samen: „Er is een groote gezamenlijke productie, eene grootere opbrengst, die onder de arbeiders wordt verdeeld en eene grootere bruto-winst, maar aangezien de loonen onder eene grootere bevolking verdeeld worden en de winst over een grooter kapitaal zich verspreidt, is geen arbeider er beter aan toe en verkrijgt ook geen kapitalist van hetzelfde bedrag aan kapitaal een ruimer inkomen.” Het is onnoodig, ook voor dit geval na te gaan, wat de Indische werkelijkheid te zien zou geven, omdat hier werkelijkheid en theorie, althans bij handhaving der tegenwoordige maatschappelijke orde, elkander waarschijnlijk vrij nauwkeurig zullen dekken. Houden wij slechts in 't oog, dat het theoretisch de grondeigenaars zijn, die ten slotte, als bezitters van den niet voor willekeurige uitbreiding vatbaren grond, bij handhaving der vrije concurrentie de grootste voordeelen oogsten. Men zal dadelijk voelen, dat het daarom van het grootste belang is, dat het parasitisme en de te groote versnippering in den inlandschen landbouw op Java krachtig bestreden worden. Dan alleen wordt mogelijk de vorming eener klasse van eigenerfde landbouwers, die niet aan den rand van gebrek leven en tot eenige welvaart kunnen komen, de hechtste steun van elken landbouwstaat.

Ons onderwerp heeft natuurlijk nog tal van andere, zeer belangrijke kanten. Ik noem b.v. ondernemers, kapitaal, de financiering der industrie, modelfabrieken, grondstoffen, kolen enz. Een gewichtig onderwerp is dat der arbeiders en dan vooral de psychische kant van het probleem. Als men, de groote schaduwzijden van den arbeid in fabrieken in gedachten houdend, denkt aan de innige vergenoegdheid, waarmee ook de inlandsche boer naar zijn rijpend padiveld kan kijken of zijn handen langs de rijpe halmen laat glijden, zal men erkennen, dat het heel gelukkig zal zijn, als Indië nog langen, langen tijd landbouwland kan blijven. Met dezen psychischen kant rekening te houden, is allerminst sentimentaliteit, maar eenvoudige, nuchtere staatsmanswijsheid.

Actueel is ook de politieke kant van ons onderwerp. Helaas, zéér actueel! Het staat te vreezen, dat het besproken geval „bevolking toenemend, kapitaal stationnair”, voor de naaste toekomst wel eens werkelijkheid zou kunnen worden. Zelfs is het lang niet ondenkbaar, dat sommige leiders er in zullen slagen, den haat tegen het kapitalisme zoo fel aan te wakkeren, dat, uit blinden, echt blinden haat tegen het kapitalisme, het kapitaal zelf stukgeslagen wordt. De gevolgen daarvan zouden rampzalig voor Indië zijn, want het land heeft behoefte niet aan minder, doch aan veel meer kapitaal!¹⁾

G. GONGRIJP.

ZWEDENS RIJKSBANK IN 1918.

Het jaarverslag van Zwedens Rijksbank over 1918, smakelijk uitgevoerd als altijd, maar in een iets grooter formaat, vangt uiteraard aan met een vermelding van het zoo lang verbeide einde der wijandelikheden en de daarmee samenhangende vergemakkelijking van den toevoer.

De toestand van de binnenlandsche geldmarkt heeft de Rijksbank in het afgelopen jaar aanleiding gegeven tot het nemen van verschillende maatregelen, eensdeels tot beperking van de credietverleening door de banken in het algemeen, anderdeels ter

¹⁾ De belangstellende lezer zal een uitvoeriger studie over dit onderwerp kunnen vinden in het e.k. Juni-nummer van het Koloniaal Tijdschrift.

controleering van het beroep op de kapitaalmarkt door vennootschappen.

Een aanzienlijk bedrag aan obligatieleeningen vond in 1918 plaatsing en wel voor 73 miljoen Kronen aan gemeenteleeningen en pandbrieven, voor 79 miljoen aan obligaties in nijverheids- en verkeersondernemingen en voor 37 miljoen aan schuldbrieven van de Krooncredietmaatschappij. Daarenboven vermeerderde het Rijksschuldkantoor zijn vaste schuld met 88 miljoen Kronen en de vlottende schuld met 419 miljoen Kronen.

Zelfs het jaar 1918 heeft een aanzienlijk exportoverschot gegeven, waardoor de vorderingen op het buitenland zeer zijn vermeerderd. Voor pl.m. 20 miljoen Kronen werden Zweedsche obligaties uit het buitenland teruggekocht, waardoor het bedrag van dien terugkoop sedert het begin van den oorlog tot pl.m. 355 miljoen Kronen is gestegen.

De in den aanvang des jaars geldende discontokoers van 7 pCt. werd voor korten tijd (1 Februari—21 Maart) tot 6½ pCt. teruggebracht, maar kwam daarna weder op het oude peil. Deze koers is, bij andere landen vergeleken, vrij hoog te noemen. In Noorwegen was de discontokoers gedurende het gansche jaar 6 pCt., in Denemarken, Duitschland en Frankrijk 5 pCt., in Zwitserland 4½ pCt. en in Nederland 4½ pCt.

Ten aanzien van het bedrijf der Rijksbank kan worden opgemerkt, dat de uiterlijke vergrooting van het Verslag niet oneigenaardig samenvalt met de stijging van het eindcijfer der balans tot boven het milliard (1.051.581 tegen 860.008 in 1917). Het verschil van pl.m. 190 miljoen Kronen wordt aan de actieve zijde veroorzaakt door een vermeerdering van den metaalvoorraad met 40 miljoen (286 tegen 246), van het kaspapier met 10 miljoen (35 tegen 25), van het tegoed bij buitenlandsche bankiers met 26 miljoen (45 tegen 19), van de binnenlandsche wisselportefeuille met 94 miljoen (280 tegen 186), van de voorschotten tegen effecten met 59 miljoen (180 tegen 121) en van de diverse rekeningen met 7 miljoen (92 tegen 85); waartegenover dan staat een vermindering van het effectenbezit met 6 miljoen (59 tegen 65) en van de buitenlandsche wisselportefeuille met 40 miljoen (70 tegen 110).

Aan de passieve zijde vinden wij een vermeerdering van de papircirculatie met 240 miljoen (813 tegen 573), van de bankmandaten met 3 miljoen (11 tegen 8), van de diverse rekeningen met 1 miljoen (7 tegen 6) en van de nog niet weggetrokken winst over vorige jaren met 7 miljoen (13 tegen 6), tegenover een vermindering van de crediteuren in rekening-courant met 57 miljoen (191 tegen 134), van het tegoed van buitenlandsche bankiers met ruim 1 miljoen (0,3 tegen 1,9) en van de winst over het loopende jaar eveneens met 1 miljoen (8 tegen 9):

De belangrijkste vermeerdering is die van de papircirculatie met 240 miljoen Kronen. Vergelijkt men dezen omloop met dien van vóór den oorlog (30 Juni 1914), dan is hij met 574 miljoen of 240 pCt. gestegen, terwijl het dekkingspercentage in hetzelfde tijdsverloop van 44 tot 35 pCt. is gedaald. Het Verslag geeft ter vergelijking de cijfers betreffende enkele neutrale landen in dezen, t.w. die van Noorwegen, Denemarken, Nederland en Zwitserland. In al die landen is de circulatie gedurende den oorlog aanzienlijk gestegen, resp. met 251, 181, 249 en 242 pCt. Ook het dekkingspercentage is er over het algemeen gedaald (Noorwegen van 35 tot 27, Denemarken van 51 tot 43, Zwitserland van 51 tot 42). Alleen in Nederland is het dekkingspercentage gestegen en wel van 52 tot 64 pCt. Mogen wij wellicht in de mededeeling hiervan een stille hulde zien aan de politiek der Nederlandsche Bank, die eenige jaren geleden van Zweedsche zijde nog zoo fel werd bestreden?

F.

ZEELEDENONGEVALLENVERZEKERING.

De heer A. van der Willigen te Rotterdam schrijft: Het is eene merkwaardigheid in onze sociale wetgeving, dat eene categorie van werknemers, die uit hoofde van het beroep bijzonder aan bedrijfsgevaar is blootgesteld, slechts in beperkte mate aanspraak heeft op schadeloosstelling wegens de gevolgen van ongevallen. Des te eigenaardiger, omdat de billijkheid, den zeeman recht op vergoeding toe te kennen bij verwonding, ziekte en verminking, reeds door den wetgever bij de samenstelling van het Wetboek van Koophandel, dus toen er van sociale wetgeving in het algemeen nog geen sprake was, werd erkend en vastgelegd in art. 423. Te betreuren blijft het, dat de wetgever het daarbij liet en behalve het recht op eene eerlijke begrafenis, overlijden tengevolge van een ongeval niet in de schadeloosstelling opnam, zoodat de nagelaten betrekkingen geen aanspraak kunnen doen gelden, indien hun kostwinner in dienst van het schip is omgekomen.

Bij totstandkoming van de Ongevallenwet 1901 is door de regering eene afzonderlijke wet voor de zeeleden toegezegd en er bestaan ook eenige ontwerpen, die het echter nooit tot wet hebben kunnen brengen. Nu zij hierbij terstond opgemerkt, dat eene voorziening in den geest van de Ongevallenwet 1901, in welke wet tot in het minutieuze toe alles bij voorschrift geregeld wordt, voor het zeescheepvaartbedrijf technisch bijzondere moeilijkheden oplevert. Maar, dat er 15 jaar later alleen nog maar eene partieele voorziening in verband met de oorlogsomstandigheden zou zijn, is toch wel kras voor eene natie, die zich zoo gaarne als eene „zeevarende” hoort betitelen.

Deze partieele voorziening, de „Oorlogszeeongevallenwet 1915”, geeft den zeeman of zijnen nagelaten betrekkingen aanspraak op schadeloosstelling, indien hem een ongeval overkomt tengevolge van, zooals het in de wet heet, of in verband met eene gebeurtenis, welke een onmiddellijk gevolg is van den huidige oorlog. Ook indien er twijfel bestaat omtrent de oorzaak van het ongeval, b.v. ingeval van tijdingloosheid, hebben de nagelaten betrekkingen van de vermoedelijk omgekomen schepelingen aanspraak op vergoeding.

Om nu voorloopig tot volledige voorziening te komen, heeft de regering, ook alweer omdat de definitieve zeeledenongevallenwet nog wel lang op zich kan laten wachten (het laatste ontwerp is van 1912), een wetsontwerp ingediend, strekkende om de Oorlogszeeongevallenwet 1915 te wijzigen en onder de benaming Zeeongevallenwet 1919 van toepassing te maken op bedrijfsongevallen in het algemeen.

Blijkbaar heeft spoed in deze voorgezet. Was de Oorlogszeeongevallenwet 1915 een noodwet, de Zeeongevallenwet 1919 is eene noodwet tot wijziging van eene noodwet. Dat al deze nood de verwerking van de stof niet ten goede is gekomen, spreekt vanzelf. Het voorloopig verslag vestigt de aandacht op eenige punten, waarvan wel de voornaamste zijn, dat, in strijd met de beginselen onzer wettelijke ongevallenverzekering, de staat een gedeelte van de kosten voor de visscherij zou dragen; dat de wet niet zou gelden voor de bemanning van schepen, die vóór 19 Juli 1915 buitengaats zijn gebracht; dat de wet zonder reciprociteitsbepaling van toepassing is op vreemde schepelingen; dat de gewone rechter en niet de raad van beroep geschillen berecht; dat de vergoeding voor verloren uitrusting te laag is.

Bij deze bezwaren en wenschen tot wijziging verdient het volgende misschien nog overweging. Ten aanzien van de niet in Nederland gevestigde onderneming wordt bepaald, dat de bemanning recht op uitkeering heeft, indien het zeevaartuig in Nederland wordt uitgerust en zijne bemanning voor ten minste de helft uit ingezetenen van Nederland bestaat. Hoewel hieruit niet duidelijk blijkt, wanneer de verzekering vervalt, is het waarschijnlijk de be-

doeling, dat de bemanning geen recht meer op uitkeering terzake van een ongeval heeft, indien de helft niet meer uit ingezetenen van Nederland bestaat. Waar het nu de molestongevallenverzekering betref, was het er vooral om te doen de bemanning tegen oorlogsongevallen te dekken door het gevaarlijke gebied heen. De wetgever heeft dus de verzekering niet willen beperken tot de Nederlandsche reederijen, doch er tevens voor gezorgd, dat de bemanning op een vreemd schip, indien deze althans voor de helft uit Nederlanders bestond, tevens verzekerd was op de vaart door het gevaarlijke gebied.

Waarschijnlijk was hier gedacht aan de vele schepen, aan vreemde reederijen toebehoorende, die hier moesten uitvaren naar het land waar de reederij gevestigd was en dan waarschijnlijk bemand zouden worden met Nederlandsche zeelieden. Nu het echter de bedoeling is deze wet ook van toepassing te maken op bedrijfsongevallen, is het percentage, dat de Nederlanders uitmaken van de bemanning, ongeschikt als criterium voor de verzekering. Bij bedrijfsongevallen in algemeenen zin gaat het n.l. niet om een zeker gevaarlijk gebied. In de meeste gevallen zal het bedrijfsgevaar gedurende de geheele reis vrijwel gelijk zijn. Gesteld nu, dat een vreemd schip voor de helft met Nederlandsche ingezetenen wordt bemand voor de reis naar Australië en terug; onderweg moeten er eenige manschappen, wegens ziekte in een haven worden achtergelaten, in wier plaats vreemde zeelieden aangemonsterd worden; dan houdt vanaf dat oogenblik de ongevallenverzekering op voor de geheele bemanning, zoodat ook de overblijvende Nederlandsche zeelieden niet meer verzekerd zijn gedurende de verdere reis. Van eene dergelijke toevallige omstandigheid is het dus afhankelijk of en hoelang de bemanning gedekt is tegen ongevallen. Waar nu, zooals gezegd, het gevaar voor gewone bedrijfsongevallen vrijwel gedurende de geheele reis gelijk is, zou het toch zonderling zijn, indien de bemanning slechts gedurende een gedeelte van de reis verzekerd was en deze verzekering plotseling ophield, doordat eenige leden van de bemanning in een haven moesten worden achtergelaten. Men kan ook vragen of de verzekering weder van kracht wordt, indien de bemanning later weer met Nederlandsche zeelieden zou worden aangevuld. Van een dergelijke regeling valt in ieder geval te verwachten, dat buitenlandse reederijen er bezwaar tegen zullen maken Nederlandsche zeelieden aan te monstereën, hetgeen een ongewenscht gevolg zou zijn, temeer waar er nog zooveel zeelieden werkloos rondlopen. Aanbeveling zou het verdienen, of eene regeling te treffen, dat alle zeelieden, dus ook die op vreemde schepen varen, verzekerd zijn of dat de wet, voorzover het andere dan molestongevallen betreft, beperkt wordt tot zeelieden, in dienst van Nederlandsche reederijen.

Eene andere bepaling, die wellicht voor wijziging in aanmerking komt, bevat art. 11. Krachtens dit artikel vervalt alle aanspraak op schadeloosstelling krachtens burgerlijk recht, behoudens de aanspraak op oppassing en genezing, bedoeld in art. 423 W. v. K. De verminkte schepeling gaat hiermede in zoverre achteruit, dat hij op het oogenblik nog gerechtigd is tot schadeloosstelling op zoodanigen voet en op zoodanige wijze als de rechter ingeval van verschil zal oordeelen te behooren, terwijl hij bij de nieuwe wet hoogstens kan komen tot eene rente van 70 pCt. van een bij de wet vastgesteld maximum dagloon. Gaat zijn dagloon niet boven het maximum, dan wordt de invaliditeitsrente, te oordeelen naar het vonnis van den kantonrechter te Amsterdam (W. v. h. R. 10256), onder de nieuwe wet 30 pCt. minder dan onder de bepaling van art. 423 W. v. K.

Deze verandering kan men van verschillende zijden bezien. Het is zeker ongewoon, dat de werknemer bij eene gewijzigde sociale wetgeving te zijnen

behoefte, achteruitgaat. Anderzijds is de rente voor den schepeling op de binnenvaart ook hoogstens 70 pCt. en het is de vraag of het gemotiveerd is den invaliden zeeman op 100 pCt. recht te geven, nu hij in de ongevallenverzekering wordt opgenomen. Zijne nagelaten betrekkingen bleven vroeger onverzorgd achter en volgens de nieuwe regeling komen weduwe, kinderen, ouders, grootouders en schoonouders onder omstandigheden in aanmerking voor levenslange renteuitkeering. In het geheel gaat dus de sociale positie van de familie van den zeeman met de nieuwe wet er zeer op vooruit en dat is toch bij de vermindering in de invaliditeitsrente wel in aanmerking te nemen.

Dergelijke overwegingen gelden echter niet voor de schepelingen uit de hogere rangen, die meer dan het maximum dagloon verdienen. Er bestaat geen enkele redelijke grond, dat zij hunne aanspraken, voorzover deze het maximum dagloon te boven gaan, zouden verliezen. Hunne nagelaten betrekkingen kunnen geen recht doen gelden op rente over het dagloon boven het maximum, dus boven de dagloonrens ondergaat hunne sociale positie geen verbetering. Er bestaat geen enkele reden om boven die grens hunne rechten te korten. Billijk zou zijn naar analogie van art. 87 der Ongevallenwet 1901 art. 11 der Zeeongevallenwet 1919 in dien zin aan te vullen, dat door den rechter bij de vaststelling der schadevergoeding rekening wordt gehouden met hetgeen krachtens de burgerrechtelijke wetgeving genoten wordt.

Het is te hopen, dat de aan te brengen wijzigingen de behandeling van het wetsontwerp niet op de lange baan zullen schuiven.

A. v. d. W.

ECONOMISCHE TOESTAND VAN CURACAO.

Aan het Koloniaal Verslag van Curaçao van 1918 wordt het volgende ontleend:

„Hoewel ook in het verslagjaar de nadeelige gevolgen van den oorlog, gelijk overal elders, op velerlei gebied, in het bijzonder op dat van handel en scheepvaart, werden ondervonden, kon op het hoofdeiland in ander opzicht op vooruitgang worden gewezen. Bij de Curaçaosche Petroleum-Maatschappij en de Mijnmaatschappij Curaçao vonden ook in 1917 velen goed betaalden arbeid, en bij den scheepsbouw waren tal van scheepstimmerlieden werkzaam. Bovendien vonden velen werk bij den bouw van de nieuwe Rooms-Katholieke kerk te Willemstad, die op den 20sten Januari 1918 werd ingewijd, en van het Sanatorium „Het Groene Kruis” aldaar, dat op 7 Juli 1917 in gebruik werd genomen. Ook het bedrijf van de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij, dat krachtig werd voortgezet, gaf velen geregeld werk. Een toenemende vraag naar arbeidskrachten was daarvan het gevolg en dit werd ook in de hand gewerkt door de omstandigheid, dat, hoewel op het eiland zelf overvloedige arbeidsgelegenheid was, velen — in het geheel een 450-tal arbeiders — aangelokt door het hooge dagloon van 1,90 dollar, Amerikaansch goud, naar Cuba vertrokken. Een en ander veroorzaakte eene beduidende verhooging van den loonstandaard. De koopkracht van ambachtslieden en arbeiders nam dientengevolge toe en dit kwam den handel ten goede.

„Op het groot landbouwbedrijf, dat weinig kapitaal-krachtig is, was de verhooging der arbeidsloonen echter van ongunstigen invloed.

„Veel bij dat bedrijf betrokkenen waren niet in staat de hogere loonen te bekostigen en konden de gronden hunner ondernemingen niet als naar gewoonte doen bewerken. De opbrengst van die ondernemingen is daardoor naar verhouding afgenomen.

„Voor den landbouw was het oogstjaar 1917—1918 ongunstig. Late regenval, voorts eene rups- en vliegenplaag op enkele plaatsen, waar er vooruitzicht was op een gerin-gen oogst, veroorzaakten de geheele mislukking daarvan.

„De economische toestand der landelijke bevolking op Aruba kon in het afgelopen jaar niet zeer gunstig genoemd worden. Dank zij den in Februari en Maart binnengehaalden vrij bevredigenden maïsogst heeft men wel is waar niet met een noodtoestand te kampen gehad, doch armoede en werkloosheid heerschten vrij algemeen. Timmerlieden en metselaars vonden echter werk bij de door de

Rooms-Katholieke Missie uitgevoerde bouwwerken, nl. de verbouwing en vergrooting van verscheidene scholen en den bouw van een nieuwe kerk. Maar zelfs voor dezen was de toestand ten gevolge van de hooge prijzen der schaarsche levensmiddelen niet rooskleurig.

„Een groot aantal arbeiders zag zich daardoor verplicht naar den vreemde te trekken. Naar Venezuela vertrokken 377 hunner en naar Cuba 140, terwijl nog zeer velen zich gereed hielden om de voorttrekkers te volgen.

„Bij de petroleum-raffinerij op Curaçao vonden vele Arubiaansche arbeiders werk.

„Op Bonaire was de economische toestand der bevolking over het algemeen gunstig, voor de arbeidende klasse wellicht gunstiger dan die van het jaar te voren, omdat er voortdurend volop werk was, waardoor de arbeidsloozen zeer gestegen zijn. Mede droeg tot dien gunstigen toestand bij het feit, dat veel geld uit den vreemde, afkomstig van voor de buitenlandsche vaart aangemonsterde zeelieden van Bonaire, het eiland binnenkwam.

„Ondanks dien gunstigen toestand werd de druk van de tijdsomstandigheden ook hier in sterke mate ondervonden door de duurte van en het meermalen voorgekomen, zij het ook kortstondig, gebrek aan bepaalde levensbehoeften, waaronder vooral de mingevoeden en zij, die van een vast inkomen moesten bestaan, geleden hebben.

„Er vertrokken 147 arbeiders naar Venezuela; 124 hunner keerden, na een verblijf aldaar van een zestal maanden, nog in het jaar zelf terug. Naar Curaçao vertrok een kleiner aantal dan in het jaar te voren.

„De economische toestand was op *St. Martin* ongunstig. De invloed van den oorlog werd daar zeer sterk gevoeld. Voor de ambachtlieden was er zoo goed als geen werk; voornamelijk de timmerlieden en metselaars ondervonden de gevolgen van den stilstand bij den bouw, verbouw en herstelling van huizen. Alleen de allernoodzakelijkste herstellingen, die geen uitstel gedoogden, werden ter hand genomen.

„Den storenden invloed der tijdsomstandigheden in aanmerking genomen, kon de economische toestand van *St. Eustatius* bevredigend worden genoemd.

„De loonarbeider bleef bij de Cultuur-Maatschappij der Nederlandsche Antillen, die de ontsluiting van het sinds heugenis minst voortbrengend zuidelijk deel van het eiland voortzette. De eigengeërften in de cultuurvlakte geraakten ten gevolge van onvoldoende werkkrachten meer en meer uit hun evenwicht, hetgeen zich nog in sterkere mate deed gelden na de aanmonstering van ruim 50 krachtige jongelieden op Amerikaanse potvaarders.

„De vraag naar vrouwen- en meisjesarbeid in de Vereenigde Staten van Amerika trok velen, die op het eiland geen eigenlijk beroep uitoefenden, daarheen.

„Er kwam geen verandering in den economischen toestand van *Saba*. Ten gevolge van de onregelde algemeene toestanden dreigde wel eene onderbreking van den geregelde aanvoer van de voornaamste levensmiddelen, maar van gebrek is er geen sprake geweest, dank zij de tijdig door het bestuur genomen maatregelen, (o.a. het verbod van uitvoer van grondvruchten) en den ruimen toevoer van fondsen, afkomstig van de in den vreemde werkende Sabanen, ten behoeve van hun bloedverwanten op het eiland.

„Voor den handel van Curaçao kan het verslagjaar over het algemeen onder de middelmatige jaren gerekend worden. In enkele takken werd veel geld verdiend, in andere waren de verdiensten weer geringer dan vóór den oorlog het geval placht te zijn: Zoo zijn er met den steenkolenhandel goede zaken gemaakt, maar ligt een groot deel van de ingevoerde manufacturen en fantasie-artikelen nog onverkocht in de winkels. Over het algemeen kan men zeggen, dat de hoogere winkelprijzen, die voor alle artikelen bedongen konden worden, ruimschoots zullen hebben goedgeemaakt de hoogere vrachten, loonen en andere onkosten, waarmede de handel meer en meer belast werd.

„De eindcijfers der statistieken wijzen zoowel voor den invoer als voor den uitvoer eene aanzienlijke vermeerdering der omzetten aan. De vooruitgang is echter meer schijnbaar dan wezenlijk, daar de voornaamste reden van de hoogere cijfers gezocht moet worden in de verhoogde prijzen der goederen.

„Van steenkolen bijv., waarvan de invoer slechts 14.000 ton meer dan in het voorafgaand jaar bedroeg, beliep het verschil in prijs niet minder dan f 337.000, voor tarwe-meel waren de cijfers onderscheidenlijk ruim 300.000 K.G. minder en f 154.000 meer.

„Bij den uitvoer valt op te merken, dat de vermeerdering bijna uitsluitend voor rekening van de steenkolen komt. Voor rond een half miljoen gulden werd er aan die

brandstof meer uitgevoerd. Vermeerderingen van eenige beteekenis vindt men verder bij: geitenvellen, stroehoeden, mest en zout. Voor het meerendeel ligt de beteekenis van de vermeerdering meer in de stijging der prijzen dan wel in de grootere hoeveelheid van het uitgevoerde. Beduidend verschil ten nadeele van het verslagjaar valt daarentegen op te merken bij phosphorzure kalk, waarvan slechts voor eene waarde van rond f 75.000 werd uitgevoerd tegen f 217.000 in 1916.

„De doorvoer nam met ongeveer 12.000 ton van 1000 K.G. af. Gebrek aan scheepsruimte is de voornaamste oorzaak van dien achteruitgang. Overigens is ook deze achteruitgang meer schijnbaar dan wezenlijk. Groot is de hoeveelheid te Willemstad voor doorvoer aangebrachte goederen; maar wegens gebrek aan scheepsruimte lagen op het einde van het jaar duizenden tonnen, meest voortbrengselen van de naburige republieken, op Curaçao op verschepingsgelegenheid te wachten.

„Dat de toestand op handelsgebied, de omstandigheden in aanmerking genomen, gedurende het verslagjaar niet onbevredigend is geweest, is voor een niet gering deel te danken aan de zeer levendige schoenervaart tusschen Curaçao en de omliggende republieken en eilanden en aan de hooge vrachten, welke konden worden berekend. Het getal zeilschepen, die de haven van Willemstad binnenvielen, was 1505, tegen 1325 in 1916 en 1024 in 1915. Deze omstandigheid en de door de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, de Curaçaosche Mijnmaatschappij en de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij aan het werkvolk uitbetaalde loonen hielden de koopkracht op peil.

„Het aantal te Willemstad aangebrachte en van daar vertrokken passagiers, bedroeg onderscheidenlijk 5776 en 6410 personen tegen 5604 en 4403 in 1916.

„De volgende cijfers mogen een overzicht geven van den invoer uit en den uitvoer naar het buitenland van elk der eilanden van de kolonie afzonderlijk:

	Invoer.	Uitvoer.
Curaçao	f 5.798.872	f 2.290.306
Aruba	„ 369.363	„ 208.192
Bonaire	„ 316.753	„ 155.936
St. Martin	„ 195.983	„ 63.980
St. Eustatius	„ 88.420	„ 35.189
Saba	„ 90.941	„ 11.876

„Al de eilanden der kolonie samen werden bezocht door 3773 schepen, metende 1.325.242 M³. netto.

„Het aantal schepen, dat de verschillende havens bezocht, was 316 meer dan in 1916, met een inhoud van 53.625 M³. meer; de waarde van den in- en uitvoer was onderscheidenlijk f 706.513 en f 347.130 meer dan in 1916, terwijl de omvang van den doorvoer 12.398 ton van 1000 K.G. kleiner was dan in dat jaar.

„Gedurende het jaar 1917 kwam in de werkzaamheden van de *Curaçaosche Bank* geen verandering; deze moesten, evenals in de voorafgaande jaren, beperkt blijven tot het disconteeren en afgeven van wissels.

„Van beide werd matig gebruik gemaakt; slechts op Nederland en Amerika werden, in afwachting van meer geregelde toestanden, wissels afgegeven, ten einde ook met andere landen betrekkingen te kunnen aanknoopen.

„De wisselhandel van de bank ondervindt vele moeilijkheden, omdat van andere zijden zoowel ten aanzien van den verkoop als van den inkoop van wissels meer voordeelen aan de koopers worden aangeboden, dan het de *Curaçaosche Bank*, in verband met de bepalingen van haar reglement, mogelijk is.

„Particulieren verhandelen nl. veelal hunne wissels op krediet en nemen allerlei, ook niet getarifeerde, muntsoorten in betaling aan.

„De wisselkoers van de *Curaçaosche Bank* wordt geregeld naar den guldenkoers in New York; deze koers was tegen het einde van het jaar vrij hoog, zoodat ook hier de koers van op Nederland afgegeven wissels verhoogd moest worden. In verband hiermede werd de koers op New York verlaagd. In het algemeen verhandelde de *Curaçaosche Bank* weinig wissels.

„Er werden verkocht:

op Nederland	f 538.207,51
op New York	„ 66.117,10
	f 604.324,61

„Het bankbiljetten-kapitaal ad f 600.000 bleek niet langer in de behoefte te voorzien. Daarom werd er een voorstel gedaan om het kapitaal op f 800.000 te brengen. Bij de behandeling van de daartoe strekkende ontwerp-veroordening in den Kolonialen Raad, stelde een der leden voor om het kapitaal tot één miljoen op te voeren; dat voorstel

werd door het Bestuur overgenomen en door den Raad goedgekeurd.

„Eind December bedroeg het kassaldo	f 346.517,50 en wel:
aan bankbiljetten	f 50.220,—
aan Nederlandsche tienguldenstukken	„ 235.955,05
aan getarifeerde gouden munten	„ 44.634,80
aan Nederlandsche zilveren munten	„ 15.707,50
aan pasmunt	„ 0,15
	f 346.517,50

„Onder dit bedrag is tot dekking der biljetten het vijfde deel van het daaraan uitgegeven bedrag begrepen, dat aan specie beschikbaar moet blijven.

„Aan het Gouvernement van Curaçao werden fondsen tot een bedrag van f 615.000 verstrekt.

„Bovendien werd door tusschenkomst van de agentschappen der Bank te New York voor leveringen aan het koloniaal bestuur een som van f 132.762,96 uitbetaald. Onder dit bedrag zijn begrepen de kosten van de bestellingen door de voedingscommissie gedaan.

„Het nog door het Gouvernement verschuldigd saldo bedroeg op eind December f 145.167,17.

„De zuivere winst was f 26.994,19, welk bedrag in de koloniale kas is gestort.

„Onderstaande staat geeft een overzicht van den stand van *Maduro's Bank* op 31 December, na het eerste jaar harer oprichting.

Actief.	
Effecten	f 620.451,86
Vorderingen op bankinstellingen ..	„ 600.044,90
Beleening van effecten, enz.	„ 897.668,40
Beleening van producten	„ 149.745,38
Andere leeningen	„ 24.734,56
Contanten	„ 135.039,32
	f 2.427.684,52

Passief.	
Kapitaal	f 1.000.000,—
Reservefonds	„ 10.000,—
Deposito's op termijn	„ 813.768,18
Inlagen bij de Spaarbank	„ 114.662,51
Rekeningen-courant	„ 216.901,08
Verschuldigd aan bankinstellingen ..	„ 272.352,75
	f 2.427.684,52

„Aan één persoon werd voor den duur van drie jaar vergunning verleend tot het doen van opsporingen naar delfstoffen op een op St. Martin gelegen terrein, waarvan de oppervlakte geschat wordt op 102 Hectaren.

„Slechts eene hoeveelheid van 3582 ton phosphorzure kalk van de eerste klasse werd, met twee schepen, uit de mijnen van de plantage Santa Barbara uitgevoerd, doordien de Mijnmaatschappij Curaçao, als gevolg van den oorlogstoestand, niet de beschikking kon verkrijgen over scheepsruimte. Aan uitvoerrecht werd aan de koloniale kas het bedrag van f 2813 voldaan. De werkzaamheden bepaalden zich hoofdzakelijk tot het uitgraven en opstapelen van materiaal voor lateren uitvoer. Bij de mijnen werkten gemiddeld 230 personen.

„In den in het vorig verslag geschetsten toestand van de Aruba Goud-Maatschappij is geen verandering gekomen. De maatschappij is niet bij machte de mijnontginning weer aan te vangen, zoolang de oorlogstoestand voortduurt, en is zelfs niet in staat het voorradige erts te verwerken.

„Uitvoer van goud en zilver had in het verslagjaar niet plaats.

„De Cultuur-Maatschappij der Nederlandsche Antillen op St. Eustatius begon met den bouw van een suiker- en van een sisalabriek en breidde haar cassave-industrie van stijfsel tot meel uit.

„Op Curaçao werden in het verslagjaar de volgende nieuwgebouwde schepen te water gelaten: vier tweemastschoeners, onderscheidenlijk groot 302, 279, 181 en 251 M³. bruto, een lichter, groot 990 M³. bruto en een kotter, groot 35 M³. Op het einde van het verslagjaar waren op Curaçao nog vier tweemast- en een driemastschoener in aanbouw. Verder werden gebouwd: op Aruba een kotter, op Bonaire 3 kotters en een visschersboot, op St. Eustatius 2 kotters. Op Bonaire waren op het einde van het jaar een tweemastschoener en twee kotters, en op St. Martin één vaartuig in aanbouw.

„Omtrent de proefneming met het stekken van sponsen door Dr. P. J. van Breemen, kan het volgende worden gemeld.

„De in 1915 uitgezette stekken zijn slechts gedeeltelijk in leven gebleven. Dit verschil hangt wellicht samen met de plaats, die de verschillende groepen in den vijver innamen, maar met zekerheid valt dit niet uit te maken. De nog levende sponsen zijn in het afgelopen jaar, in tegenstel-

ling met 1916, aanmerkelijk in omvang toegenomen, maar van een oogsten na 12 tot 18 maanden na het stekken, zooals zulks voor *Euspongia officinalis* var. *rotunda*, de hier gebruikte soort, op de Caicos-eilanden opgegeven wordt, is geen sprake. Veel zal daarbij afhangen van de oorspronkelijke grootte der stekken, maar daaromtrent wordt in de verhandeling over de sponsenwekerij op de Caicos niets vermeld. De stekken waren opzettelijk zoo klein mogelijk genomen; wellicht was de uiterste grens bij eenige partijen overschreden, zoodat het afsterven van sommige partijen ook daaraan te wijten kan zijn.

„Naar het voorkomt, doet de groei van de stekken in den vijver niet onder voor dien van de voorheen in het Schottegat uitgezette sponsen.

„Over het algemeen is het struisvogelpark „Albertina” op Curaçao vooruitgaand. Ten gevolge van hevige regens in December 1916 zijn geen kuikens uitgebroed. Voor 1918 is er gunstig vooruitzicht op het verkrijgen van een groot aantal kuikens. Evenals in 1916 werden jonge vogels naar het buitenland verkocht. De veerenverkoop was bevredigend.

„De Curaçaosche Petroleum-Maatschappij, Curaçao, ondervond veel last van den oorlogstoestand, doordat in de Vereenigde Staten van Amerika gedane bestellingen niet of zeer langzaam werden uitgevoerd. Nadat die Staten in den oorlog betrokken waren, werden geen vergunningen tot uitvoer van werktuigen verleend. De bouw der raffinerij is daarom niet kunnen worden voltooid.

„Daar er geen stalen schepen voor het vervoer van ruwe olie konden worden aangeschaft, werden er bij wijze van proef twee houten tanklichters gebouwd, welke in het laatste gedeelte van het jaar, met behulp van twee kleine sleepboten, de olie van Maracaibo aanvoerden. In het geheel werd op die wijze ruim 8000 ton ruwe olie aangevoerd en opgeslagen. Bij den bouw der raffinerij en bijbehorende werken waren er geregeld 800 a 900 arbeiders werkzaam.”

AANTEKENINGEN.

Aanvoeren, zwarte lijst en Duitse oorsprong. — (Officieel.) Het ministerie van buitenlandsche zaken brengt ter algemeene kennis, dat blijkens een telegram van den handelsattaché te Londen de beperkingen, die bij de algemeene economische schikking met de geassocieerde mogendheden werden gesteld ten aanzien van de hoeveelheden goederen, van overzee aan te voeren, thans zijn ingetrokken, zoodat de N. O. T. de bevoegdheid heeft verkregen, consenten te verstrekken voor onbeperkte hoeveelheden van alle goederen.

Blijkens door de N. O. T. ontvangen mededeeling zijn alle rantsoenen voor den overzeeschen aanvoer van goederen naar Nederland opgeheven en zijn bovendien opgeheven alle embargo's, behalve voor wat betreft invoer van oorlogstuig.

Het Ned. Corr.bureau meldt:

In aansluiting aan het bericht betreffende de opheffing van de beperking onzer overzeesche invoeren, vernemen wij nader van zeer bevoegde zijde, dat van 28 April te middernacht af de bepalingen betreffende de zwarte lijst buiten werking zullen worden gesteld. De op die lijst voorkomende firma's zullen dus dezelfde faciliteiten kunnen genieten als die, welke op de lijsten niet voorkomen. ¹⁾

Ook de Fransche Staatscourant heeft, overeenkomstig dit bericht, de afschaffing van de zwarte lijsten der geallieerden meegedeeld. ²⁾

De N. O. T. heeft bericht ontvangen, dat de tot dusver bestaande beperkingen ten aanzien van den uitvoer van goederen van Duitschen of Oostenrijkschen oorsprong zijn opgeheven.

Alleen mogen zoodanige goederen of goederen, welke meer dan 5 pCt. aan materiaal van Duitschen of Oostenrijkschen oorsprong bevatten, nog niet voor invoer in Britsche havens worden verscheept, maar wel mogen zij in Engeland worden overgeladen.

In verband met deze nieuwe regeling zullen in den

¹⁾ De z.g. zwarte lijst van de N. O. T. blijft echter voorloopig nog gehandhaafd.

²⁾ Blijkens mededeeling van den War Trade Board is ook in de Vereenigde Staten een gelijke maatregel genomen.

vervolge voor den uitvoer van goederen uit Nederland naar niet-Britsche bestemmingshavens geen certificaten van de N. O. T. meer vereischt zijn om den oorsprong der goederen te waarborgen.¹⁾

Verbod van immigratie in de V. S. — De lezer zal zich herinneren, dat wij in het nummer van 19 Maart j.l. eene mededeeling gaven over een in de Unie tot stand gebracht wetsontwerp, houdende een feitelijk verbod van immigratie voor de eerste vier jaren na den oorlog, thans doet het Informatiebureau van de Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing” een bericht ter zake verschijnen. Wij veroorloven ons daarvan ter aanvulling het volgende over te nemen. „Men heeft in de Vereenigde Staten van Amerika voorzien, dat na het staken der vijandelijkheden de oude emigratielust in Europa weer zou opleven.

„Het valt dan ook niet te ontkennen, dat sedert het sluiten van den wapenstilstand een zeer belangrijke emigratielust merkbaar is geworden, ook in Nederland, hetgeen, gezien de droevige toestanden, die er tegenwoordig in Europa heerschen, geen verwondering zal wekken. Het landverhuizersverkeer naar de Vereenigde Staten van Amerika zou zeker reeds zeer belangrijke afmetingen hebben aangenomen, indien gebrek aan plaatsruimte op de passagiersschepen, die voorloopig voor het trepenvervoer bestemd zijn, en strenge pasvoorschriften niet belemmerend werkten. Afgezien van een mogelijk immigratieverbod zal er volgens de laatste berichten vóór September a.s. wel geen sprake kunnen zijn van een meer geregeld landverhuizersverkeer.

„Zij, die tegen een massa-immigratie zijn, hebben inmiddels niet stilgezeten en den stoot gegeven tot het in het leven roepen van wetsontwerpen, houdende bepalingen tegen het binnenkomen van vreemdelingen. „Feitelijk hebben drie wetsontwerpen met betrekking tot de immigratie een onderwerp van bespreking uitgemaakt in de commissie voor het immigratiewezen uit het Huis van Afgevaardigden.

„Een wetsvoorstel, de z.g. „Burnett Bill”, houdt een immigratieverbod in voor vier jaar, een tweede wetsvoorstel beoogt de immigratie gedurende twee jaar te verbieden, terwijl een derde voorstel niet alleen een dergelijk 4-jarig verbod inhoudt, doch bovendien aan het goedvinden van den Amerikaanschen Minister van Arbeid overlaat ook na dien tijd de landverhuizing te beperken tot 10 à 30 pCt. van het aantal genaturaliseerde burgers eener bepaalde nationaliteit, dat reeds in de Vereenigde Staten van Amerika gevestigd is.

„Frederic C. Howe, Immigration Commissioner op Ellis Island (New York), is volgens de „Chicago Daily News” van 15 Febr. l.l. van meening, dat de „Burnett Immigration Bill”²⁾ wel door de volksvertegenwoordiging zal worden aangenomen, daar het wetsvoorstel door invloedrijke belanghebbenden krachtig wordt gesteund; de heer Howe echter is er persoonlijk tegen en overtuigd, dat de bestaande voorschriften voldoende waarborgen voor beperking opleveren.

„In dit verband is voorts nog niet van belang ontbloomd, dat de commissie voor de Internationale arbeidswetgeving te Parijs de volgende bepaling betreffende de landverhuizing heeft goedgekeurd.

„„Emigratie zal niet worden verboden, evenmin als in het algemeen immigratie. Deze bepaling heeft geen invloed: „„a. op het recht van elken Staat om de immigratie tijdelijk te beperken in tijden van economische depressie, teneinde de eigen zoowel als de vreemde arbeiders te beschermen.

„„b. op het recht van elken Staat om de immigratie te controleeren en tijdelijk te verbieden ter beveiliging van de volksgezondheid.

„„c. op het recht van elken Staat om te eischen, dat de

¹⁾ Deze regeling blijkt echter eerst op een nader mede te deelen datum in werking te zullen treden.

²⁾ [De in onze aantekening vermelde. — Red.]

immigrant een zekeren graad van ontwikkeling heeft bereikt.”

„Volgens de „Chicago Daily News” van 1 Maart l.l. heeft de heer S. Gompers, de eerste Amerikaansche afgevaardigde en president van de American Federation of Labor er op gewezen, dat het immigratievraagstuk in de Vereenigde Staten verschillend is van dat in andere landen. De heer Gompers bracht in herinnering, dat er vóór den oorlog ieder jaar 1.250.000 immigranten zich in Amerika vestigden en dat men in de Unie als het ware bloot stond aan een binnenstromen van twee kanten, zoowel uit Europa als uit Azië. Wij willen met alle landen in vrede en vriendschap leven, aldus de heer Gompers, maar wij hebben beginselen en idealen waar wij geen afstand van wenschen te doen, en wij willen daarom het immigratievraagstuk zelf regelen.

„De vraag, of de „Burnett Immigration Bill” zal worden aangenomen, is moeilijk met zekerheid te beantwoorden; de meerderheid van de immigratie-commissie uit het Huis van Afgevaardigden heeft zich er mee vereenigd; het Congres is echter uiteengegaan zonder het voorstel in behandeling te hebben kunnen nemen.

„De „Burnett Bill” beoogt, zooals wij reeds hebben gezien, in hoofdzaak de immigratie gedurende vier jaar stop te zetten, uitgezonderd zijn vreemdelingen, die in de Vereenigde Staten hun wettig domicilie hebben en verder regeeringsvertegenwoordigers en hunne gezinnen, bedienden en ander personeel; geestelijken en godsdienstonderwijzers, zendingen, advocaten, onderwijzers, studenten, schrijvers, chemici, ingenieurs, kunstenaars, doctoren, touristen en zakenreizigers en hunne wettige echtgenooten en kinderen, mits deze laatsten niet ouder dan 16 jaar zijn. Voorts mag iedere vreemdeling, die volgens de vroeger bestaande voorschriften reeds werd toegelaten en ieder burger van de Vereenigde Staten zijn vader of grootvader boven de 55 jaar oud, zijn vrouw, zijn moeder, zijn grootmoeder, zijn ongehuwde of weduwe dochter, zijn zoon, mits niet boven de 18 jaar oud, of zijn neven en nichten, mits deze weezen zijn en niet ouder dan 14 jaar, met zich mede brengen of laten overkomen en de tot bedoelde categorieën behoorenden zullen worden toegelaten, indien zij overigens aan de bepalingen van de immigratiewetten voldoen.

„Verder zullen niet worden uitgesloten zij, die ten genoegen van de betrokken immigratieautoriteiten of den Minister van Arbeid kunnen bewijzen, dat zij naar de Vereenigde Staten komen om te ontkomen aan geloofsvervolgingen in het land, waar zij het laatst blijvend gevestigd waren, als zij overigens voldoen aan de bepalingen van de landverhuizingswetten. Verder zullen weer worden toegelaten vreemdelingen, die in het Amerikaansche leger of op de Amerikaansche vloot hebben gediend of bij de strijdkrachten van de bondgenooten van Amerika. Ook worden gunstige uitzonderingen gemaakt voor een tijdelijk verblijf van ten hoogste 6 maanden voor vreemdelingen, die gedurende ten minste 1 jaar achtereens in Canada, New-Foundland, Cuba of Mexico hebben gewoond en die overigens niet vallen onder de klassen, die buitengesloten zijn.

„Het wetsontwerp houdt verder strafbepalingen in en voorschriften met betrekking tot zeelieden.”

Uit een Engelsch verslag over Suriname. — Aan het jongste verslag van den Britschen consul te Paramaribo wordt het volgende ontleend: Het land, dat er voordeel van trok, dat het Vereenigd Koninkrijk verhinderd was te leveren, is de Unie van N.-Amerika geweest, waar vandaan een ieder trachtte te ontbieden, wat vroeger uit Engeland gekomen was. IJzerwaren, manufacturen, rubberartikelen, lederwerken vallen met name te noemen. In het algemeen wordt niet verwacht, dat de Ameri-

kaansche fabrikaten blijvend verdringen zullen de producten, vóór den oorlog van Engeland gekocht. Suiker wordt als vóór den oorlog naar New York en Londen verzonden; cacao meer naar New York dan vroeger het geval was; balata vindt thans eerder een markt in Londen dan in New York. De geheele koffie-opbrengst ligt ter verscheeping naar Nederland gereed. De uitvoer van timmerhout staat stop. De verslaggever staat nog even stil bij de Amerikaansche maatschappij, die voornemens is in de kolonie de bauxiet-ontginning op grooten voet aan te wagen, doch waarvan de werkzaamheden belemmerd worden aangezien de betreffende verordening in het moederland nog niet werd goedgekeurd. Er wordt verondersteld — aldus de consul — dat de Nederlandsche Regeering vindt, dat de royalty, vastgesteld door den Surinaamschen wetgever, te laag is. Ook wordt nog gewag gemaakt van de voorgenomen goudwinning in de Marowijne door een Amerikaansche combinatie, waarvan gezegd wordt, dat oude en ervaren goudwinners in de kolonie geen groot vertrouwen hebben in de bereikbare resultaten met deze exploitatie, waarbij gebruik zal gemaakt moeten worden van veel werkvolk. Hiernaast zal de goudwinning, die met handenkracht door de negers uitgeoefend wordt, vooral als de levensmiddelen weer wat goedkooper worden, voelbare concurrentie aandoen.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, April 1919.
G. M. Boissevain, Het vraagstuk van de delging der oorlogs- of crisischulden; Prof. Mr. Dr. Bordewijk, Kapitaal en verbruiksvoorraad; H. Ch. G. J. v. d. Mandere, De coöperatieve beweging in de verschillende landen.

Tijdschrift voor economische Geografie. — 's-Gravenhage, 15 April 1919.

E. R. J. W. Hondelink, De economische ontwikkeling van Frankrijk na den oorlog II. De Scheepvaartwegen; J. Kleyntjens, De landbouw in de 13de eeuw in Duitsland; De olie-industrie in Nederland en de Amsterdamsche oliemarkt, naar W. L. Pekelharing; Mr. E. H. von Baumhauer, De toekomst van Curaçao; J. H. F. Claessens, Eenige opmerkingen over de handels-statistiek en het statistiekrecht; W. E. Boerman, Hooger onderwijs in de aardrijkskunde en opleiding van geografen.

The economic journal. — Londen, Maart 1919.
L. Knowler, New light on the economic causes of the french revolution; Prof. I. B. Cross, The gold policy of the United States; L. G. Roussin, Some aspects of war finance; C. A. Verrijn Stuart, The gold question; L. L. Price, Prof. Scott on post-war economic problems.

The quarterly journal of economics. — Cambridge, Februari 1919.

F. W. Taussig, Price-fixing as seen by a price-fixer; A. C. Pigou, The burden of war and future generations; H. J. Davenport, Wage theory and theories; A. F. McGoun, The taxation of luxuries and the rate of interest; L. B. Wehle, War labour policies and their outcome in peace; T. N. Carver, Four labor programs; J. E. Norton, International trade and prices.

The Bankers' Magazine. — Londen, April 1919.

After the war. — The reconstruction period; W. F. Spolding, On the extension of British Branch banks in foreign centres; Commercial information and the British banks abroad; R. E. Hope, A British international bank.

Journal of the Institute of bankers. — Londen, April 1919.

George Paish, The independence of nations; Ch. Addis, The economics of a war indemnity.

Die Bank. — Berlijn, Maart 1919.

A. Lansburgh, Uebergang zur neuen Währung; L. Eschwege, Die Entartung des Kapitalismus; A. Lansburgh, Die sogenannte Sozialisierung II.

Bank-Archiv. — Berlijn, 15 Maart 1919.

Dr. R. Hauser, Ueber die volkswirtschaftliche Wirkung einer Vermögensabgabe; Dr. R. Bjök, Einkommensteuer auf nachgezahlte russische Kupons.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, 1 April 1919. 14. Band, Heft 3.

Prof. Dr. K. Dove, Ueber die Berührungspunkte sozialökonomischer und wirtschaftsgeographischer Betrachtungsweisen; H. Scherrer, Die Kaffeevalorisation und Valorisationsversuche in anderen Welt-handelsartikeln; Dr. O. Heyn, Zur Frage der Wiederherstellung entwerteter Währungen; Dr. S. Tschierschky, Die internationalen Kartelle und der Weltkrieg II.

Welwirtschaft. — Berlijn, April 1919.

Prof. Dr. Walter Roth, Die Industrie der Kunst-düngestoffe, ihre weltwirtschaftliche Bedeutung und Lage in und nach dem Kriege; D. Riebke, Die Organisationstätigkeit deutscher Arbeiter im Aus-lande; Dr. E. Jenny, Die Deutschen im Wirtschafts-leben Russlands; Prof. Dr. B. Imendörffer, Die nationale Autonomie des westungarischen Deutsch-tums.

The Geographical Journal. — Londen, April 1919.

Roncagli, Physical and strategic geography of the Adriatic; O. Coales, Eastern Tibet; H. S. L. Winterbotham, British survey on the western front; E. Heawood, The earliest maps of the New-York region.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Oorlogswinstbelasting. Een wetsontwerp is ingediend tot beëindiging der heffing van oorlogswinstbelasting met ingang van 1 Januari 1919.

Electriciteitsvoorziening. De Minister van Waterstaat heeft ingesteld een commissie voor de algemeene electriciteitsvoorziening van het geheele land, onder voorzitterschap van den heer Dr. C. Lely, oud-minister van Waterstaat. Uitgegaan wordt van het standpunt, dat de electriciteitsvoorziening, althans voor zooveel betreft de opwekking van stroom en de voortgeleiding daarvan onder hooge spanning, in één hand en wel bij het Rijk zal behooren te worden ondergebracht.

Binnenschipperij. Op 23 April heeft de Minister van Landbouw aan zijn Departement geïnstalleerd de commissie, belast met het vaststellen van tarieven in de binnenschipperij en het formuleeren van de algemeene bevrachtingsvoorwaarden, ingevolge de Binnenscheepvaartwet.

Uitvoer van paarden. Met ingang van 1 Mei zal gelegenheid bestaan tot uitvoer van paarden van elk geslacht en elken leeftijd.

Uitvoer van runderen. De Minister van Landbouw heeft regelen vastgesteld voor de keuring bij den uitvoer van runderen.

Melk en zuivelproducten. Met ingang van 1 Mei wordt hersteld de vrije binnenlandsche handel in melk en zuivelproducten, met uitzondering van kaas, waarvoor de vrije handel weder zal ingaan op 22 Mei. De bijslag van regeeringswege betaald voor melk en zuivelproducten vervalt, evenals de verstrekking van goedkope melk voor zieken en kinderen. Gehandhaafd blijven de verboden tot uitvoer van melk, boter, kaas en melkproducten, alsmede het verbod tot vervaardiging van melkproducten. Mochten de prijzen door den handel opgedreven worden, dan zal de Minister zoo noodig allen uitvoer van zuivel- en

melkproducten beletten, alsmede de vervaardiging van laatstgenoemde producten.

Vet. Met ingang van 3 Mei zijn ingetrokken de bepalingen betreffende verplichte vetinlevering bij slachtingen, enz. en de voor vet vastgestelde prijzen.

Runderslachtavallen. Ingetrokken zijn de bij beschikking van 23 Januari j.l. vastgestelde maximumprijzen voor runderslachtavallen.

Veevoeder. Na ultimo April zal de veevoeder-distributie in haren vollen omvang ophouden. Toewijzingen aan bijzondere categorieën bestellers zullen dus ook niet meer geschieden.

Banketbakkersbloem. Met ingang van 1 Mei zal het aan de banketbakkers maandelijks te verstrekken quantum regeringsbloem worden verdubbeld.

Suiker. Het rantsoen suiker is verhoogd tot 0,35 K.G. per week en per hoofd.

Ontginning woeste gronden. De Minister van Landbouw heeft ingesteld een commissie, aan welke wordt opgedragen de regering voor te lichten omtrent de vraag, welke maatregelen door haar zouden kunnen worden genomen ten einde de ontginning van woeste gronden te bevorderen.

Huiden, leder en schoenen. Ingetrokken zijn, met ingang van 23 April de „distributieregeling Huiden en Leder II”, vastgesteld bij beschikking van 23 Aug. 1918 en de beschikking van 24 Juni 1918, betreffende standaard-schoenwerk.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

MAART	1917	1918	1919
Inlagen	f 6.541.101	f 7.710.307	f 12.094.219
Terugbetalingen ..	6.524.729	8.037.306	8.944.166
Tegood der inleggers op ultimo	207.644.217	224.212.141	252.731.843
Nom. bedr. der uitst. staats-schuldboekjes op ultimo	26.874.200	29.855.150	34.188.650
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.254	10.222	15.774
Aantal geheel afbetaald	8.128	8.376	8.369
Aantal uitstaande op ultimo	1) 1.740.485	2) 1.778.888	3) 1.847.332

1) 2.289 boekjes verjaard. 2) id. 2.856. 3) id. 3.324.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Februari		Maart	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o ..	14.470	—	15.007	—
Aantal rekeningen op u ^o	14.988	—	15.536	—
Stortingen	65.696	30.858.264	72.956	35.850.153
Overschrijvingen ..	35.006	66.903.655	41.225	71.484.751
Afschrijvingen	48.065	23.306.168	50.197	24.009.566
Totaal tegood rekeninghouders op u ^o .	—	57.985.269	—	69.400.060

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Februari 1919		Maart 1919	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten ..	121877	f 14.479.495	138556	f 15.712.730
door overschrijving 1).	31318	59.574.765	38138	64.826.158
Particuliere rekeninghoud.	3332 2)	20.812.211	3872 2)	22.047.955
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	3.760.844	—	4.043.497

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde f 18.888.433,79 in de maand Maart. 2) Aantal.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	26 April 1919	20 Juli 1914
Ned. Bank { Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	4 1/2	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
{ Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " " '15	4 1/2	" " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C. 5 1/2 " " 19 Aug. '14	5	" " 23 " '14
Bank van Engeland 5 " " 5 Apr. '17	3	" " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank 5 " " 23 Dec. '14	4	" " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk 5 " " 21 Aug. '14	3 1/2	" " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk. 5 " " 12 Apr. '15	4	" " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem. 5 1/2 " " 4 Jan. '19	5	" " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk. 6 1/2 " " 24 Apr. '19	4 1/2	" " 6 " '14
Bank v. Noorwegen 6 " " 13 Dec. '17	4 1/2	" " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk. 5 1/2 " " 3 Oct. '18	3 1/2	" " 19 " '14
Belgische Nat. Bk. 5 " " 6 Feb. '19	4	" " 30 Jan. '14
Bank van Spanje .. 4 " " 22 Mrt. '17	4 1/2	" " 24 Sept. '03
Bank van Italië .. 5 " " 10 Jan. '18	5	" " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y. 3 1/2-4 1/2	—	—
Javasche Bank 3 1/2 " " 1 Aug. '09	3 1/2	" " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
26 April '19	4 3/8 1)	3 3/4	3 17/32	4-5/8	—	5-1/2 1)
21-26 A. '19	4 1/4-5/8 2)	3 1/2-4	3 17/32	4-5/8	—	4 3/4-6
14-19 A. '19	4 1/4	3 1/2-4 1/2	3 17/32	4-5/8	—	5 1/2-6
7-12 A. '19	4 1/4-5/8	4 1/2-5	3 1/2-1 3/8	4-5/8	—	5-6
22-27 A. '18	2 5/8-4	3-6	3 9/8	4-5/8	—	2 1/2-6
23-28 A. '17	1 7/8-2 1/4	2 3/4-3	4 3/4-1 3/8	4-5/8	—	2-3 1/4
20-24 Juli '14	3 1/8-3 1/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 24 April. 2) Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgelopen week 1/2-3/4 pCt. hooger.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was de afgelopen week tamelijk stationair met flinke omzetten. Londen en New York waren prijshoudend met eenig aanbod in het midden der week. Parijs was daarentegen tamelijk flauw en liep terug van 41.40 tot ca. 40.90. Berlijn was sterk aangeboden, de koers kon zich echter tamelijk goed handhaven. Ondanks het sterke aanbod was de daling betrekkelijk gering en zoodra het aanbod iets minder dringend was liep de koers direct weder op, zoodat het slot der week ongeveer op hetzelfde punt was als het begin. Voor Weenen waren de noteeringen meestal nominaal daar de handel in dit devies bijna geheel stilstaat. De neutrale wissels ondergingen geen van allen veel verandering.

Het Zweedsche disconto daalde van 7 op 6 1/2 %.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen 2)	Parijs 2)	Berlijn 2)	Weenen 2)	Belgie 1)	New York 1)
21 April 1919 ..	—	—	—	—	—	—
22 " 1919 ..	11.56	41.35	18.50	9.50	39.32 1/2	2.47 7/8
23 " 1919 ..	11.56 1/2	41.20	18.50	9.25	39.35	2.48
24 " 1919 ..	11.56	41.07 1/2	17.80	9.10	39.25	2.47 3/4
25 " 1919 ..	11.55 1/2	40.85	17.65	9.—	39.10	2.47 1/2
26 " 1919 ..	11.56 1/4	40.90	18.20	9.—	39.02 1/2	2.47 7/8
Laagste d.w. 1)	11.54	40.80	17.40	8.50	38.90	2.47 1/4
Hoogste " " 1)	11.58	41.50	18.75	9.75	39.40	2.48 1/4
19 Apr. 1919 ..	11.55	41.37 1/2	18.32 1/2	9.95	39.30	2.48
12 " 1919 ..	11.56	41.55	18.85	9.—	39.75	2.48 1/8
Muntpariteit ..	12.10 3/8	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

1) Noteering te Amsterdam. 2) Particuliere opgave.

2) Noteering van 17 April.

Data	Stock-holm*)	Kopen-hagen*)	Chris-tiana ¹⁾	Zwitser-land*)	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
21 April 1919	—	—	—	—	—	—
22 " 1919	66.20	62.—	63.95	50.17½	50.10	99½-¾
23 " 1919	66.20	62.10	63.90	50.35	50.15	99½-¾
24 " 1919	66.25	62.10	63.90	50.35	50.25	99½-¾
25 " 1919	66.15	61.95	63.85	50.35	50.25	99½-¾
26 " 1919	66.20	61.95	63.80	50.35	50.40	99½-¾
L'ste d. w. ¹⁾	66.—	61.85	63.70	50.10	49.75	99½
H'ste " " ¹⁾	66.30	62.25	64.—	50.45	50.75	99¾
19 Apr. 1919	66.6.—	61.95	63.85	50.20	50.25	99½-¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.
 *) Noteering van 17 April.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
26 April .. 1919	4.67.50	6.09	nom.	40½/16
Langste d. week..	4.65.85	6.01½	nom.	40½/16
Hoogste " " ..	4.67.50	6.11	nom.	40½/16
19 April .. 1919	4.65.75	6.01½	nom.	40½/16
Muntpariteit....	4.86.67	5.18¼	95¼	40½/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-nheden	12 April 1919	17 April 1919	Tijdperk 19-24 April 1919		24 April 1919
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97½/8	97½/16	97½/16	97½/16	97½/16
*B. Aires ¹⁾ ..	d.p.gd.pes.	51½/16	51½/16	51½/16	51½/8	51½/8
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6½/32	1/6½/32	1/6	1/6½/16	1/6½/32
Hongkong ...	id. p. \$	3/3¾	3/3¾	3/4	3/4¾	3/4¾
Lissabon ...	d.p.escudo	33¾/8	33¾/8	33	33¾/4	33¾/8
Madrid	Peset. p. £	23.08	23.09	22.95	23.10	22.99
*Montevideo ¹⁾	d.p.peso	60½/8	59½/8	59½/8	60½/8	59½/8
Montreal...	\$ per £	4.76¾	4.76¾	4.77¼	4.78	4.77¾
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	13½/32	13½/32	13½/32	13½/32	13½/32
Rome	Lires p. £	34.40	34.57	34.52	34.87	34.77
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/10	4/9½	4/10½	4/10½	4/11
Singapore ..	id. p. \$	2/4½	2/4½	2/4½	2/4½	2/4½
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	10½/32	10½/32	10½/32	10½/32	10½/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/2¼	2/2¼	2/2	2/2¼	2/2¼

* Koersen van den dag voorafgaande aan de data in het hoofd vermeld. ¹⁾ Telegrafisch transfert.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1918 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen te New York

26 April 1919.....	48¾/8	101½/8
19 " 1919.....	48½/16 ¹⁾	101½/8
12 " 1919.....	48¾/8	101½/8
5 " 1919.....	48¾/8	101½/8
27 April 1918.....	49¼/8	99¾/8
28 April 1917.....	37¾/16	74
20 Juli 1914.....	24½/16	54½/8

¹⁾ Noteering van 17 April.

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankers	Buitenl. Schat-kistbilj.	Debet Diverse reken. ¹⁾	5 p Ct. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. ¹⁾
24 April 1919..	1.868	58.650	(²⁾ 383	17.142	(²⁾ 34.368
16 " 1919..	3.719	58.650	70.400	17.126	104.199
6 " 1919..	6.615	58.650	70.400	17.123	104.027
31 Mrt. 1919..	6.616	56.500	70.400	17.111	103.014
27 " 1919..	6.406	56.500	70.400	17.044	102.734

¹⁾ Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schat-kistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

²⁾ Bij vergelijking met de vroegere weekstaten toonen de Diverse Rekeningen een vermindering aan, doordat de als surplus voor buitenlandse schat-kistbiljetten ontvangen waarden, die vroeger zoowel aan de debetzijde als aan de creditzijde der weekstaten onder dit hoofd voorkwamen, thans buiten beschouwing zijn gelaten. — In het vervolg zullen deze als surplus ontvangen waarden niet meer in de weekstaten tot uitdrukking komen.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 26 April 1919.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f115.462.445,39½ B.-bk. " 1.054.841,40 Ag.sch. " 23.199.070,03½	f 139.716.356,83
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 27.079.897,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	27.079.897,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f148.552.142,60 B.-bk. " 12.452.385,77½ Ag.sch. " 64.970.863,69½	f 225.975.392,07
Op Effecten	f 220.719.092,07	
Op Goederen en Spec.	5.256.300,—	225.975.392,07
Voorschotten a. h. Rijk	14.903.579,33
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.403.875,—	
Muntmat., Goud	606.944.286,36½	
	f 663.348.161,36½	
Munt, Zilver, enz.	8.114.208,09	
Muntmat., Zilver	671.462.389,45½
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds. id. van ½ v. h. kapit.	f 5.072.869,32 3.989.789,43	9.062.658,75
Geb. en Meub. der Bank	1.770.000,—
Diverse rekeningen	79.484.011,32
		f 1.169.454.264,75½

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	1.034.638.245,—
Bankassigatiën in omloop	2.850.806,68½
Rekening-Courant saldo's:	
Van het Rijk	f —
Van anderen	92.063.760,38½
Diverse rekeningen	14.822.050,12½
	f 1.169.454.264,75½
Beschikbaar metaalsaldo	f 445.163.164,21½
Op de basis van ½ metaaldekking	219.252.601,80½
Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	2.225.815.820,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	3.627.354,56½
Buitenlandsche wissels	18.717.000,—	
Beleeningen	19.886.428,38	
Goud	3.256.839,64
Zilver	837.940,29½
Bankbiljetten	8.731.795,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	691.314,35	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
26. April 1919	663.348	8.114	1.034.638	94.915
19 " 1919	666.605	8.952	1.025.906	93.872
12 " 1919	667.070	8.851	1.020.674	90.518
5 " 1919	667.947	8.733	1.019.207	81.820
29 Maart 1919	669.334	9.750	1.011.223	82.202
22 " 1919	670.253	9.597	992.658	83.231
15 " 1919	675.032	9.468	1.001.168	78.556
8 " 1919	676.947	9.317	1.009.168	71.281
1 " 1919	677.311	9.219	1.018.535	75.284
22 Febr. 1919	677.319	9.105	1.000.194	65.696
15 " 1919	677.328	8.996	1.007.335	66.967
8 " 1919	684.348	8.951	1.028.734	201.369
1 " 1919	684.357	8.923	1.071.531	90.116
27 April 1918	725.771	7.274	936.472	71.764
28 April 1917	596.527	6.858	773.592	62.604
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks			
26 Apr. 1919	139.716	93.000	225.975	445.163	60
19 " 1919	143.344	94.000	206.089	451.211	60
12 " 1919	140.327	94.000	200.495	453.290	61
5 " 1919	137.031	99.000	194.720	456.077	61
29 Mrt. 1919	119.690	87.000	195.746	459.997	62
22 " 1919	113.894	82.000	190.530	464.262	63
15 " 1919	110.373	79.000	193.785	468.132	63
8 " 1919	101.841	65.000	189.577	470.053	64
1 " 1919	104.208	65.000	208.894	467.313	63
22 Febr. 1919	92.519	50.000	182.230	472.793	64
15 " 1919	101.348	50.000	186.008	471.008	64
8 " 1919	231.775	170.000	216.812	446.821	56
1 " 1919	235.408	181.300	136.960	460.491	60
27 Apr. 1918	46.520	18.000	153.925	530.839	73
28 Apr. 1917	86.942	69.000	88.693	435.216	72
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	19 April 1919	26 April 1919
Aan schatkistpromessen..	f 346.330.000,—	f 353.330.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 94.000.000,—	„ 93.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 111.728.000,—	„ 111.728.000,—
Aan zilverbons	„ 57.589.976,—	„ 56.452.293,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opsch. schulden
12 April 1919.....	***	***	333.600	
5 " 1919.....	***	***	334.700	
29 Mrt. 1919.....	***	***	336.800	
15 Febr. 1919.....	122.444	12.245	207.128	119.302
8 " 1919.....	119.685	13.740	202.112	124.202
1 " 1919.....	118.856	14.070	200.933	123.453
25 Jan. 1919.....	115.975	13.912	199.498	118.739
13 April 1918.....	90.977	19.110	182.413	63.366
14 April 1917.....	72.946	23.313	154.847	34.191
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Bele- eningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- per- centage
12 Apr. 1919		211.300	***	70.400	***	
5 " 1919		207.700	***	70.800	***	
29 Mrt. 1919		204.800	***	71.300	***	
15 Feb. 1919	8.721	20.797	84.749	9.652	69.710	41
8 " 1919	8.413	20.111	84.431	9.613	68.541	41
1 " 1919	8.150	18.179	92.449	9.680	68.399	41
25 Jan. 1919	8.054	18.757	89.702	9.675	66.557	41
13 Apr. 1918	8.519	34.106	69.751	23.478	61.187	45
14 Apr. 1917	6.790	38.941	47.688	6.468	58.551	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dio. reke- ningen ¹⁾
8 Maart 1919..	952	1.686 ²⁾	865	1.322	119
1 " 1919..	948	1.692 ³⁾	847	1.303	115
8 Febr. 1919..	934	1.733 ⁴⁾	1.320	1.300	304
1 " 1919..	927	1.683 ⁵⁾	1.366	1.303	307
9 Maart 1918..	546	1.291	884	1.095	748
10 Maart 1917..	737	1.083	1.002	940	265
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 265 dz. gld. ³⁾ idem 256 dz. gld. ⁴⁾ idem 277 dz. gld. ⁵⁾ idem 272 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
23 April 1919	85.116	76.163	***	***	***
16 " 1919	85.235	76.213	***	***	***
9 " 1919	85.090	74.957	335.325	28.500	318.068
2 " 1919	84.928	75.167	332.123	28.500	315.077
25 April 1918	61.006	48.409	235.191	28.500	210.836
26 April 1917	55.248	38.227	152.080	28.500	120.125
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage ¹⁾
23 Apr. '19	50.225	81.793	24.591	117.208	27.404	19,32
16 " '19	56.114	78.305	27.710	116.563	27.472	19,03
9 " '19	58.031	77.624	30.309	116.292	28.582	19,50
2 " '19	67.114	78.870	32.790	123.302	28.215	18,07
25 Apr. '18	56.724	104.843	34.831	140.154	31.047	17,74
26 Apr. '17	37.492	114.437	52.450	117.249	35.471	20,90
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCH-BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage ¹⁾
15 Apr. 1919	1.932.558	1.912.036	6.839.461	25.871.133	34
7 " 1919	1.934.702	1.913.930	6.732.028	25.494.830	34
31 Mrt. 1919	1.936.690	1.915.993	6.732.155	25.490.489	34
22 " 1919	2.209.070	2.188.305	6.108.966	24.502.095	34
15 Apr. 1918	2.528.188	2.408.777	1.468.466	11.727.198	34
15 Apr. 1917	2.548.665	2.532.285	444.062	8.359.554	36
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cit.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
15 Apr. 1919	29.982.032	13.036.031	18.078.300	6.829.300
7 " 1919	30.196.113	11.252.575	17.875.300	6.703.500
31-Mrt. 1919	30.177.273	14.502.943	17.872.600	6.724.800
22 " 1919	27.584.093	11.967.850	16.855.600	6.099.300
15 Apr. 1918	13.964.814	7.375.418	8.390.600	1.455.200
15 Apr. 1917	9.552.276	4.691.812	4.286.900	428.300
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJSCH-HONGAARSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitel. goud- wissels	Disc. en bele- eningen	Bijzondere schuld van Oostenrijk en Hongarije	Bank- biljetten	Rek. Cit. sald
7 Apr. '19 ¹⁾	334.337	12.003.912	32.954.000	38.606.158	6.699.869
31 Mrt '19	335.304	12.144.942	32.954.000	37.965.314	7.421.655
23 " '19	335.325	12.129.075	32.954.000	37.709.061	7.659.814
15 " '19	335.119	12.118.318	32.681.000	37.408.198	7.610.102
7 " '19	335.066	12.135.687	32.681.000	37.143.502	7.905.895
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

¹⁾ waarvan 262.146 goud, 15.156 buitenlandse goudwissels en 57.035 munt- en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. ald. Staat
24 Apr. '19	5.546.326	1.978.308	310.672	***	22.400.000
17 " '19	5.545.817	1.978.308	311.288	787.550	22.400.000
10 " '19	5.545.014	1.978.308	311.425	789.655	22.150.000
3 " '19	5.544.372	1.978.308	312.269	766.536	22.050.000
25 Apr. '18	5.378.863	2.037.108	256.071	1.286.682	15.650.000
26 Apr. '17	5.242.196	1.947.672	256.595	841.150	9.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Bele- ning	Bankbil- jetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	897.166	912.299	1.203.099	33.978.450	3.080.463	26.883
	899.926	920.393	1.218.923	33.975.178	3.020.013	44.058
	924.743	931.967	1.232.172	33.998.163	2.879.581	41.185
	1.006.971	940.124	1.207.203	33.736.477	2.867.082	94.098
	1.397.329	1.097.244	1.043.782	26.395.251	3.313.253	55.764
	500.390	1.252.569	1.157.536	19.009.853	2.508.788	122.129
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- lante	Rek. Cr. saldi
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
3 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept. '18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar- van in het but- tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circu- lante
21 Mrt. '19	2.140.842	1.238.408	5.829	67.736	2.510.687
14 " '19	2.129.534	1.289.878	5.829	67.203	2.503.095
7 " '19	2.139.479	1.281.353	5.829	65.983	2.488.537
28 Febr. '19	2.122.998	1.307.923	5.829	65.725	2.472.307
22 Mrt. '18	1.802.814	899.919	52.500	59.558	1.429.509
23 Mrt. '17	912.055	352.038	—	10.665	844.603

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar- van Kapitaal	Algem. Dek- kings-percen- tage 1)	Percent. Goud- dekking circu- lante
21 Mrt. '19	2.143.463	2.565.949	81.612	51,0	49,3
14 " '19	2.148.502	2.452.462	81.562	47,3	51,1
7 " '19	2.161.220	2.401.287	81.490	47,6	51,4
28 Febr. '19	2.156.739	2.450.204	81.452	45,4	53,4
22 Mrt. '18	871.999	1.882.396	74.011	59,6	63,-
23 Mrt. '17	106.271	844.603	56.057	80,5	101,5

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
14 Mrt. '19	771	14.416.750	1.292.165	12.597.610	1.658.431
7 " '19	771	14.121.994	1.262.249	12.215.728	1.641.631
28 Febr. '19	771	14.154.488	1.253.166	12.309.801	1.641.232
21 " '19	771	13.811.680	1.225.311	12.124.573	1.628.370
15 Mrt. '18	681	11.923.007	1.152.208	11.029.244	1.392.492

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 26 April 1919.

De hervatting der beursomzetten na de Paaschvacantie heeft voor de internationale beurzen in het algemeen een opgewekte tendens met zich gebracht. Nu het vooruitzicht bestaat, dat de vredesconferentie binnen afzienbaren tijd tot een bevredigende conclusie zal kunnen komen (het geschil met den vertegenwoordiger van Italië wordt over het geheel niet in al te ongunstigen zin opgenomen) en de wereldhandel zich derhalve zal kunnen herstellen, zij het langzaam en langs zeer geleidelijken weg, wordt het besef wakker geroepen, dat ook de industrie zich aan de gewijzigde verhoudingen zal gaan aanpassen, zoodat de gedurende den oorlog opgerichte en uitgebreide installaties spoedig weder rendabel gemaakt kunnen worden.

Deze gedachtengang is echter alleen overheerschend in de landen der geallieerde mogendheden. In de Centrale rijken daarentegen is nog steeds een gevoel van diepe depressie overheerschend, hetwelk zich uitspreekt in een apathische stemming ter beurse. Deze wordt niet genivelleerd door de geanimeerde tendens, welke voor enkele fondsoorten af en toe ontstaat en die dan ook slechts te voorschijn wordt geroepen door factoren, die eerder den desolaten toestand van het geheel demonstreeren. Zoo is b.v. ter beurse van Berlijn de hausse in buitenlandsche waarden nog steeds niet tot een einde gekomen, doch deze wordt in de hand gewerkt door de depreciatie, die de Marken-valuta in het buitenland heeft ondergaan en die steeds scherper vormen aanneemt. Nu voedingsmiddelen en grondstoffen niet meer geheel van den invoer in Duitschland uitgesloten zijn, moeten deze natuurlijk betaald worden en waar de Entente, noch de neutrale landen, genoeg nemen met een voldoening in biljetten of met nieuwe credieten, wordt de financieele weerkracht van onze oosterburen bij voortdurend minder. Volgens de overeenkomst van Brussel met de Entente heeft de Deutsche Reichsbank reeds Mk. 328 miljoen aan goud afgestaan (waarvan Mk. 100 miljoen reële en de rest bij wijze van dépôt), waardoor de zichtbare Deutsche metaalvoorraad met een zevende gedeelte is verminderd en de dekking der bankbiljetten tot ongeveer 8 pCt. is teruggelopen. Indien men bedenkt, dat deze gewedige adering slechts voldoende is voor de voedselvoorziening van één enkele maand, begrijpt men, welke opofferingen Duitschland zich nog zal hebben te getroosten. In dit verband wordt het ook duidelijk, dat aan buitenlandsche fondsen zulk een groote waarde wordt toegekend. Behalve de automatische stijging in prijs in verband met de daling van den Markenkoers, treedt sterk naar voren, dat het objecten zijn, die moeten dienen tot betaling der importen. Men berekent uit de buitenlandsche fondsen betalingsmid- delen ter waarde van Mk. 400 miljoen te zullen verkrijgen; de inlevering is thans gesloten. Dit betreft echter alleen nog slechts de obligaties; voor buitenlandsche aandelen is de vrije handel nog opengesteld.

Behalve voor de noodzakelijke invoeren van voedings- middelen worden echter in den laatsten tijd ook zeer aan- merkelijke bedragen in Marken gevraagd ter betaling van den smokkelhandel in buitenlandsche bankbiljetten, voor- namelijk Ponden en Francs. Tot nu toe zijn hiertegen geen maatregelen genomen, doch in Regeeringskringen over- weegt men een verbod ten opzichte van den handel in deze biljetten, evenals dit voor Roebels reeds het geval is. Het is echter de vraag, of men hiertoe wel zal kunnen over- gaan zonder de medewerking der Entente in te roepen. Ten slotte echter heeft ook deze belang bij een zoo klein moge- lijke depreciatie van de Marken-valuta.

Ter bestrijding van den achteruitgang dezer valuta heeft de Reichsbank thans een uitnodiging tot het publiek ge- richt tot deponering, bij wijze van leendépôt, van binnen- landsche waarden, die dan aangewend zouden kunnen wor- den als onderpand van door het neutrale buitenland te ver- strekken credieten. Teneinde deze dépôts echter zooveel mogelijk intact te laten en de buitenlandsche credietgevers niet lastig te vallen met herhaalde ruilingen, worden deze waarden alleen aangenomen, indien zij voor een termijn van ten minste twee jaren worden afgestaan. Bij de be- staande aversie tegen verlenging, resp. het verlenen van nieuwe Deutsche credieten in het neutrale buitenland, is het effect van dezen maatregel voorloopig nog zeer proble- matiek.

Onder deze omstandigheden is het begrijpelijk, dat de beurs te Berlijn een zeer mat voorkomen heeft gehad, met uitzondering dan van de hier reeds gereleveerde buiten- landsche en van enkele petroleumwaarden als Steaua Romana, waarvan bericht werd, dat de aandelen werden overgenomen door de Astra-Geconsolideerde-Koninklijke

groep. Vooral montaanwaarden waren sterk in reactie, voornamelijk in verband met de steeds hogere eischen, die door het personeel worden gesteld en de uiterst teleurstellende bedrijfsresultaten, die deze ondernemingen, behoudens een enkele uitzondering, aantoonen. Nadat de achturige werkdag was verkregen, stelde het personeel reeds spoedig den eisch voor den 7½-urigen en thans zelfs voor den zes-urigen arbeidsdag. Waar aan den anderen kant maximumprijzen voor het product zijn gesteld en de export veelal niet mogelijk is, behoeft het geen verwondering te wekken, dat enkele bedrijven het faillissement als onafwendbaar beschouwen.

Te Weenen is de toestand betrekkelijk gunstig geweest, ondanks de geweldige verliezen, die door de Duitsch-Oostenrijksche bevolking worden geleden als gevolg van de débacle in Hongarije. Weliswaar is door de Raden-Regeering te Boedapest verklaard, dat voor de buitenlandse schulden een regeling zal worden getroffen, doch deze verklaring geschiedde in zoo vage bewoordingen, terwijl inmiddels de betaling der vervallen coupons niet heeft plaats gehad, dat een zeer gerechtvaardigde vrees ten opzichte van de waarde, die aan de woorden der Hongaarsche machthebbers kan worden toegekend, is ontstaan. Het is echter tekenend voor het optimistische karakter der bewoners van Weenen, dat het beursverkeer in relatieve rust voortgang kan hebben. Weliswaar zijn de omzetten zeer klein en zijn de transacties practisch tot een peil gedaald, waarop men soms gevoelig van stilstand kan spreken, doch een paniekstemming is in de laatste weken niet te constateeren geweest. Men wacht veeleer gelaten af, welke gebeurtenissen zich zullen voordoen.

Te Parijs is de stemming ongedecideerd geweest. Voor staatsfondsen bestond weinig animo, daarentegen waren spoorwegaandeelen sterk gevraagd, in verband met het voorstel, om de personen- en vrachttarieven te verhoogen.

De beurs te Londen heeft een geheel ander aspect te aanschouwen gegeven. Hier waren juist spoorwegaandeelen vrij sterk in reactie; hoewel het niveau, waarop de meeste fondsen thans zijn aangekomen, een aankoop uit rendements-oogpunt zeer aantrekkelijk zou maken, is het publiek over het geheel niet tot transacties in de genoemde aandelen te bewegen. Daarentegen bevonden zich petroleumwaarden in het centrum der belangstelling, voornamelijk in verband met de aangekondigde nieuwe emissie van aandelen Shell. Ook rubberaandeelen mochten zich in goede interesse verheugen, in het bijzonder aandelen Anglo-Dutch als gevolg van geruchten, als zoude de Nederlandsche Regeering thans geneigd zijn de in het bezit der maatschappij zich bevindende rijstlanden tegen goeden prijs over te nemen. Naar men ter beurze van Londen beweert, hebben hieromtrent serieuze besprekingen tusschen onze Regeering en het bestuur der maatschappij plaats gehad.

De markt te Wallstreet heeft doorgaans een zeer opgewekt verloop te aanschouwen gegeven. De omzetten waren op sommige dagen zeer groot en de af en toe ingetreden reacties werden doorgaans dadelijk door nieuwe aankooporders geëlimineerd, zoodat de te onzent ontvangen dagelijksche slotkoersen bijna voortdurend een vast, resp. hooger niveau te aanschouwen konden geven. Het is opmerkelijk den aard van deze hausse te New York nader te beschouwen. Voornamelijk de kleinere spoorwegshares werden gedurende de berichtperiode gefavoriseerd, hetgeen op zich zelve geen gunstig teeken voor den ernst van den beurshandel zou zijn, indien hieraan niet een geldig motief ten grondslag zou liggen. Gedurende den oorlog namelijk trok de exploitatie der spoorwegen in het algemeen geen groote belangstelling, daar het gemiddelde der inkomsten van de laatste drie jaren toch door het gouvernement was gegarandeerd. Nu echter de tijd nadert, dat de teruggave van de spoorwegen aan de eigenaars wellicht tegemoet kan worden gezien, terwijl nog steeds een groote belangstelling van Regeeringswege bestaat voor den goeden gang van zaken in het spoorwegbedrijf, richt zich de interesse als vanzelf naar de waarden der betrokken ondernemingen, vooral nu, onafhankelijk van de hier genoemde motieven, de geweldige oogst en de opleving van den handel een tijd van groote prosperiteit voor de spoorwegen doet voorzien.

Naast deze waarden hebben ook scheepvaartandelen de aandacht getrokken. Op de preferente Marineshares is een achterstallig dividend van 10 pCt. gedeclareerd, zoodat de gansche achterstand op dit oogenblik is gereduceerd tot 57 pCt. Ook de gewone aandelen werden in de opgaande beweging medegesleept. Deze richting heeft zich overgeplant op andere waarden, die zich in gelijke omstandigheden als de preferente Marineshares bevinden, nl. preferente aandelen American Hide & Leather. Overigens waren industriële aandelen in het algemeen eenigszins verwaar-

loosd, hoewel de tendens vast moet worden genoemd. Te onzent bestond voor onze inheemsche staatsfondsen uiterst matige belangstelling. De koersen toonden slechts fractioneele verschillen aan en de omzetten bleven klein.

Daarentegen richtte zich de interesse meer op buitenlandse staatsobligaties, waarbij Russische soorten voraan stonden. De berichten omtrent enkele overwinningen, op de bolsjewiki behaald, tezamen met de mededeeling, dat het leger van Generaal Koltzjak thans zoo sterk is, dat hulp van buiten kan worden ontbeerd, heeft de hoop op een omverwerpen van het bewind der bolsjewiki weder levendig doen worden. Het aanbod was in de laatste tijden toch al reeds veel minder geworden, doch nu stelde zich een vrij groote vraag naar Russische fondsen hiervoor in de plaats, zoodat aanmerkelijke verbeteringen voor enkele soorten te registreeren zijn. Deze afdeeling verlaat dan ook de berichtperiode in opgewekte stemming.

Hetzelfde, hoewel niet in gelijke mate, was het geval voor Oostenrijksche en Hongaarsche beleggingspapieren, in verband met de geruchten, als zoude de Raden-Regeering in Hongarije ernstig door haar tegenstanders worden bedreigd.

Ook Argentijnsche, Chineesche e.d. waarden werden tot verhoogde prijzen uit de markt genomen.

		23 Apr.	25 Apr.	28 Apr.	Rijzing of daling.
4½ %	Ned. W. Sch. 1916	85 7/8	86 1/4	87	+ 1 1/8
4 %	" " " 1916	79 11/16	79 3/8	79 1/8	- 9/16
3½ %	" " "	68 1/8	68	69 1/4	+ 1 1/8
3 %	" " "	62	62 11/16	62 1/2	+ 1/2
2½ %	Cert. N. W. S.	52	52 3/8	51 15/16	- 1/16
5 %	Oost-Indië 1915	91 3/4	92 1/8	91 1/4	- 1/2
4 %	Hongarije Goud	22 1/4	27	29 1/4	+ 7
4 %	Oostenr. Kronenrente	23 1/8	22 13/16	23 3/8	+ 1/4
5 %	Rusland 1906	35	35	35	+ 3/8
4½ %	Iwangorod Dombr...	20 1/8	21 7/8	26	+ 5 7/8
4 %	Rusland Cons. 1880	24	24 1/2	26 1/2	+ 2 1/2
4 %	Rusl. bij Hope & Co.	25	25	29 13/16	+ 4 5/16
4 %	Servië 1895	46	46	40	- 6
4½ %	China Goud 1898 ..	73	72 7/8	71 1/4	- 1 3/4
4 %	Argentinië Buitenl..	63 3/4	63 3/4	63	- 3/4
5 %	Brazilië 1895	73 7/8	73 7/8	69	- 4 7/8
5 %	" " 1913	70 1/2	70 1/2	69	- 1 1/2

Van de locale markten heeft de petroleumafdeeling wel de meeste aandacht getrokken. Reeds weken lang hebben geruchten geloopt omtrent een emissie van aandelen Koninklijke Petroleum-Maatschappij, waaraan dan allerlei beschouwingen omtrent een te verwachten groote bonus werden vastgeknoopt. Reeds waren berichten in definitieve vorm gepubliceerd, die echter onmiddellijk door de directie werden tegengesproken. Toch bleef de opinie overheerschend, dat te eeniger tijd, en wel binnen een niet al te lange periode, eenige aankondiging dienaangaande tegemoet mocht worden gezien; teneer, waar de directie der Shell-Company te Londen reeds tot publicatie van de approximatieve condities voor de inschrijving op de door haar uit te geven aandelen was overgegaan. Tegen het slot der vorige week werd dan ook inderdaad bekend gemaakt, dat de Koninklijke Petroleum-Mij. terzelfder tijd, dat het slotdividend op de aandelen over 1918 betaalbaar zal zijn, een emissie van aandelen à pari met recht van voorkeur voor aandeelhouders zal doen plaats hebben en wel in hier voege, dat voor iedere vier aandelen één nieuw aandeel zal worden verstrekt. Deze mededeeling heeft een storm van aankooporders ontketend, die den toch reeds sterk verhoogden prijs van het fonds op één enkelen dag met 40 pCt. deed montereen en den daaropvolgenden beursdag zelfs met 50 pCt. Eenerzijds waren dekkingsaankopen de oorzaak van deze hausse, anderzijds het verlangen van verschillende houders om vier aandelen te bezitten, teneinde hiermede het voorkeursrecht voor een nieuw aandeel te kunnen uitoefenen.

In verband met deze geweldige vraag voor aandelen Koninklijke en de daarmee gepaard gaande koersverheffing konden de met de moeder-maatschappij gelieerde ondernemingen, als Dördtsche, Moeara Enim, enz., eveneens profiteeren, zoodat ook deze fondsen de berichtperiode op een sterk verhoogd niveau verlaten.

Tegelijkertijd mochten aandelen Steaua Romana zich in groote belangstelling verheugen, als gevolg van het hierboven reeds genoemde plan tot overname dezer maatschappij. Aandelen Geconsolideerde monterden in sympathie met aandelen Koninklijke en Steaua, doch de beweging nam hier toch niet zulke groote proporties aan, terwijl de omzetten relatief gering bleven. Daarentegen bestond meer

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mel	Mais Mel	Haver Mel	Tarwe Mel	Mais Mel	Lijnzaad Mel
26 Apr. '19	226	170	71½	10,65	5,— ³⁾	19,55
19 Apr. '19	226	161	70¾	10,90	5,10 ²⁾	19,70
26 Apr. '18	220	127½	83¾	12,—	5,25	24,30
26 Apr. '17	254¼	146	69¼	15,45	10,05	23,20
26 Apr. '16	114¼	76¾	44¾	8,10	4,70	11,55
20 Juli '14	82 ¹⁾	56¾ ¹⁾	36¼ ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ nieuwe oogst.

De noteringen te Buenos Ayres zijn van 26 April 1919, 21 April 1919, 26 April 1918, 26 April 1917, 26 April 1916.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	28 April 1919	21 April 1919	28 April 1918
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
Rogge (70 Kg. natuurgew.)	28,50 ¹⁾	28,50 ¹⁾	—
Mais (La Plata)	600,—	—	420,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)	595,—	—	420,— ¹⁾
Haver (inlandsche)	23,— ¹⁾	23,— ¹⁾	—
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	340,—	370,—	300,— ¹⁾
Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	20—26 April 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tjdoak 1918	20—26 April 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Overeenk. tjdoak 1918	1919	1918
Tarwe	4.944	27.480	—	—	5.970	—	33.450	—
Rogge	—	—	—	—	8.690	—	8.690	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais	—	1.500	—	—	—	—	1.500	—
Gerst	—	4.407	—	—	3.450	—	7.857	—
Haver	—	5.056	—	—	—	—	5.056	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnkoek	1:005	3.188	—	—	—	—	3.188	—
Tarwemeel	—	44.669	—	c.a. 2575	38.280	—	82.949	—
Andere meelsoorten	200	18.488	—	—	616	—	19.104	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Artikelen.	Rotterdam	Amsterdam	Totaal
Tarwe	—	—	121.446
Mais	—	—	13.855
Rogge	4.136	—	4.136
Tarwemeel	—	—	98.617
Gerst	5.305	—	46.391
Haver	16.430	—	104.765
Lijnkoeken	—	—	932
Andere meelsoorten	688	—	82.358

In Amerika zijn de graanmarkten nog steeds zeer vast en in de afgelopen week zijn voor de meeste artikelen de prijzen nog weder gestegen. In Argentinië blijven zij vrijwel onveranderd. Alleen lijnzaad is iets duurder.

Nederland. De vraag naar voedergraan blijft verbeteren. Vooral voor mais bestaat goede vraag. Niet slechts worden de aanvoeren van Mixed Mais uit Antwerpen geregeld opgenomen, doch ook voor Plata-mais ter verlading in Mei en Juni bestaat meer attentie. Op de basis der bevrachte scheepsruimte komen geregeld zaken tot stand en nieuwe bevrachtingen hebben plaats gevonden voor tusschen f 130,— en f 140,— per ton voor stoomschepen. Verschillende zaken zijn gedaan voor verlading op Antwerpen met overlading aldaar naar Rotterdam of binnenlandsche Nederlandsche plaatsen. Voornamelijk door de lagere vrachten der geregelde lijnen hebben deze zaken via Antwerpen in den laatsten tijd geregeld plaats gevonden, ook voor verschillende Noord-Amerikaansche artikelen. Antwerpen doet daardoor Rotterdam met succes concurrentie aan, doch het ziet er naar uit, dat bij herstel der verhoudingen op de vrachtenmarkt Antwerpen dezen voorsprong weder zal verliezen. Zaken voor directe verschepingen van Noord-Amerika blijven onbeteekenend en nieuwe bevrachtingen zijn ons daarvoor dan ook niet ter oore gekomen. Wel zal de Regeering morgen bij inschrijving twee ladingen van tezamen ongeveer 9000 ton Amerikaansche voergerst verkoopen, waarvan eene te Amsterdam en eene te Rotterdam. Ook zet de Regeering hare geregelde Maandagsche veilingen van voederartikelen, vooral peulvruchten, te Rotterdam voort. Het aanbod wordt geregeld opgenomen.

Zeer welkom voor den Nederlandschen graanhandel was dezer dagen het bericht van de opheffing der graanrantsoeneering van Nederland door de geallieerden tezamen met de afschaffing der Zwarte lijst. Hierdoor schijnt de mogelijkheid tot wederopvatting onzer internationale graanzaken geschapen.

SUIKER.

De laatste oogst in Duitschland heeft volgens F. O. Licht 1.333.000 tons ruwsuiker opgeleverd. Voor dit jaar wordt eene verdere inkrimping van den bietenaanplant thans onvermijdelijk geacht. Van regeeringswege wordt het volgende overzicht van het verbruik van den oogst in de 2 voorafgaande jaren bekend gemaakt:

	1917/18	1916/17
1. Binnenlandsche consumptie..	816.900	802.300 tons
2. Leger en marine, incl. marmelade, kunsthoning en technische doeleinden	280.400	266.800 „
3. Marmelade voor de bevolking	132.500	92.700 „
4. Kunsthoning „ „ „	95.600	47.600 „
5. Bietensap „ „ „	1.000	4.000 „
6. Suikerverk	42.600	46.500 „
7. Wijnbereiding	12.900	14.900 „
8. Andere doeleinden	15.900	18.500 „
9. Gistbereiding, etc.	22.600	1.200 „
10. Bijvoeding	17.100	18.500 „

Totaal

1.437.500 1.311.000 tons
Er bestaat volgens mededeeling der Regeering geen kans, dat gedurende het loopende bedrijfsjaar de handel in suiker wordt vrijgesteld.

In Bohemen zullen de hoogere bieten- en suikerprijzen waarschijnlijk aanleiding geven tot eenen vermeerderden uitzaaï van 5 tot 10 pCt.

In Polen zijn de vooruitzichten ongunstig, evenals in Rusland, alwaar op eenen grooten achteruitgang van den uitzaaï gerekend wordt.

Zweden zal waarschijnlijk 10 pCt. meer aanplanten.

Uit Noorwegen wordt bericht, dat de Regeering den vrijen handel in suiker weer toestaat.

De zichtbare voorraden bedragen volgens F. O. Licht:

	1919	1918	1917
Duitschland 1 Sept. ¹⁾	240.000*	400.000*	250.000* tons
Oostenrijk 1 „ ¹⁾	200.000*	250.000*	305.000* „
Frankrijk 1 „ ¹⁾	35.000*	40.000*	39.012 „
België 1 „ ¹⁾	48.500*	50.539	13.824 „
Nederland 15 Maart	71.679	122.159	146.709 „
Engeland 1 Febr.	377.992	186.671	132.438 „
Totaal Europa	973.171	1.049.369	886.983 tons
V. S. v. N. A. 13 Febr.	51.319	26.640	162.733 „
Cubahavens 3 Maart	526.997	629.960	414.648 „
Totaal	1.551.487	1.705.969	1.464.364 tons

* Raming. ¹⁾ 1918/17/16.

In Engeland en Frankrijk blijft vraag bestaan voor koloniale suikers, bestemd voor de suikerverwerkende industrieën, waarvoor Java met Amerika te concurreeren heeft.

In Java vonden verdere afdoeningen tot opnieuw hogere prijzen plaats. Voor Superieur Mei-levering werd f 21,—, Juni-levering f 20% en Juli- en latere levering f 20,— eerste kosten betaald en is er nu nog maar weinig witte suiker uit den nieuwen oogst onverkocht in de eerste hand. Volgens telegrafische berichten zijn de vooruitzichten voor het gehalte van het riet in den laatsten tijd zeer verbeterd en verwacht men eenen oogst van ongeveer 22½ miljoen picols tegen verleden jaar ruim 28½ miljoen pic., waarbij in aanmerking genomen moet worden, dat de plante oppervlakte toen 15 pCt. grooter was. De afscheppingen gedurende Maart bedroegen 129.000 tons tegen 47.000 tons verleden jaar, hetgeen de totale afscheep sedert 1 Mei 1918 brengt op 1.868.500 tons tegen 1.166.200 een jaar te voren.

Willet & Gray reduceerden hunne raming van den oogst op de Philippijnen, die voor uitvoer in aanmerking komt, van 230.000 tons tot 160.000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Amerc. Granu- lated fob.	
25 April 1919..	f —	64/9	29/3	—	7,28
18 " 1919..	" —	64/9	29/3	—	7,28
25 April 1918..	" —	64/9	—	—	5,92
25 April 1917..	" 21 ¹⁹ / ₃₂	47/1 ¹ / ₂	—	31/3	6,21
21 Juli 1914..	" 11 ¹⁸ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

RUBBER.

De markt was in de afgelopen week zeer flauw gestemd en prijzen daalden tot 1/11 voor prima Crepe loco en 1/10³/₄ voor smoked Sheets. De groote aanvoeren, waartegenover in den laatsten tijd weinig afleveringen staan, drukken de prijzen zeer. De voorraden in Engeland, welke eenigen tijd geleden g-leidelijk afnamen, zijn thans grooter dan ooit te voren en bedragen 17350 tons op het oogenblik.

Waar echter thans de uitvoer naar Nederland weer toegestaan is en bovendien ook de beperkende bepalingen ten opzichte van den invoer in Scandinavië opgeheven zijn, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat hierin weer een gunstige keer komt.

De noteeringen luiden:

prima Crepe loco	1/11	einde voorafg. week 1/11 ¹ / ₄
smoked Sheets „	1/10 ³ / ₄	1/11
pr. Crepe Juli/Sept.	2/—	2/— ¹ / ₄
„ Oct./Dec.	2/— ¹ / ₂	2/— ³ / ₄
hard cure fine Para	2/4 ³ / ₄	2/4 ³ / ₄

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
26 April 1919	570.000	12.525	1)	1)	13 ³ / ₈
19 " 1919	626.000	2)	3.087.000	13.600	2)
12 " 1919	607.000	11.300	3.219.000	13.300	13 ¹ / ₂
26 April 1918	705.000	4.500	3.519.000	4.600	13 ¹ / ₂

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
26 April 1919 ..	27.000	1.423.000	91.000	6.430.000
26 " 1918 ..	55.000	2.460.000	98.000	10.994.000

1) Feestdag. 2) niet genoteerd.

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	28 Apr. '19	21 Apr. '19	14 Apr. '19	29 April '18	28 Apr. '17
New York voor Middling ..	29,50 c ¹)	28,80 c	28,70 c	26,75 c	20,65 c
New Orleans voor Middling	27,63 c	27,50 c	26,75 c	29,50 c	19,57 c
Liverp. v. Good Midd. Texas ..	18,55d	18,20d	18,19 d	22,08 d ²)	12,88 d ²)

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 25 April '19	Ooreenkomstige perioden	
		1917—'18	1916—'17
Ontvangsten Gulf-Havens..	4885	5513	6472
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	3948	1802	2246
„ „ 't Vasteland.		975	1873
„ „ Japan etc...		410	453

Voorraden in duizendtallen	25 April '19	26 April '18	27 April '17
Amerik. havens.....	1261	1441	1049
Binnenland.....	1391	1111	923
New York	?	164	56
New Orleans	?	428	327
Liverpool	521 ¹)	386	653

1) 26 April 1919.

2) Good Middling Amer.

3) 27 April 1917 Middling Amer.

VETTEN EN OLIËN.

De handels-attaché, toegevoegd aan de Amerikaansche legatie in Den Haag, zond de volgende mededeeling aan importeurs van Amerikaansche Packinghouse-producten (vertaling van den berichtgever):

„De vertegenwoordiger in Nederland van de War-Trade-Board der Vereenigde Staten deelt U hierbij mede, dat er „eene regeling is getroffen volgens welke varkensvleesch en „varkensproducten voortaan door den Amerikaanschen „exporteur te consigneren zijn aan het Interallied Trade-Committee (I.A.T.C.) in Den Haag, en wel voor rekening „van en ten behoeve van den importeur in Nederland, in „plaats van zooals tot nu toe aan de N.O.T.

„Ingeval U varkensvleesch en varkensproducten wensch „uit te voeren naar Duitsland, dan gelieve U zich te „wenden tot de I.A.T.C. in Den Haag, Javastraat 58, en „het formulier in te vullen, dat de I.A.T.C. U zal verschaffen.

„Het bovenstaande geldt zoowel voor varkensproducten, „reeds hier in Nederland aangekomen, als voor de toe- „komstige verschepingen.

„Aanvragen voor opheffing der N.O.T.-bepalingen ten „opzichte van varkensproducten, welke reeds hier aange- „komen zijn voor verlading naar andere „centrale“ landen „dan Duitsland (als b.v. Duitsch-Oostenrijk, Tzecho- „Slovakie etc.) gelieve U door de N.O.T. te doen.

„Voorgenomen verladingen naar Luxemburg en Linker- „Rijnsoever moeten vergezeld gaan van Import-Certificaat, „gevisieerd door de geïnterallieerde Commissie in Luxemburg, „in overeenstemming met de mededeeling, reeds door dit „bureau gedaan.”

Bovenstaand bericht, zoowel als de ook in de nieuwsbladen verschenen mededeeling, dat de „rantsoenen“ voor aanvoeren van overzee zijn ingetrokken, en de verplichting vervallen is om voor den aanvoer van oliën en vetten vergunning te vragen aan de Oils-Seeds-Executive in Londen, heeft uit den aard der zaak groote activiteit verwekt.

Hiermede is nog niet gezegd, dat het bijzonder gemakkelijk zal gaan varkensproducten naar de Centrale landen te verkoopen, aangezien o.a. de Nederlandsche Regeering beslist geen opheffing van uitvoerverbod, in welken vorm dan ook, verleenen zal, zoolang van het artikel, dat men exporteeren wil, niet een zeer voldoende hoeveelheid voor binnenlandsch verbruik aanwezig is, terwijl verder houders en importeurs hier bij event. zaken voor Duitsland betaling in Nederl. Courant eischen, en wel 25 % bij afsluiting van de zaak en het overige bij eene bank te hunner dispositie, totdat definitief kan worden afgerekend bij inontvangstneming.

De offerten en noteeringen luiden:

Noord-Amerik. Oleo-Margarine „Extra“: f 194¹/₂, f 186,—, Prime f 183¹/₂, f 176,—, c.i.f. hier, prompte aflading van Noord-Amerika.

Zuid-Amerik. Beef-Premier-Jus No. I. Hier-voor is f 128,— c.i.f. hier geboden. Het antwoord uit Amerika is echter nog niet ontvangen.

Zuid-Amerik. Mutton-Premier-Jus ad f 120,— c.i.f. hier bovenst. Conditie geoffreerd.

Neutrallard. Loco f 242,—/245,—. Mei-aflading f 227,—.

Purelard. Loco f 233,—/245,—. Stoomend f 233,—/245,—.

Mei-aflading f 216,—/222,—.

Steamlard. Loco f 228,—.

Edible Tallow. De offerten hierin loopen nogal uiteen en variëren al naar de merken van f 108,— tot f 125,— c.i.f. hier voor „Australische” stoomende partijen.

Katoenzaad-olie. De mogelijkheid dit artikel te importeeran bestaat thans weder voor particuliere firma's. De notering is: \$ 22¹/₄ f.o.b. New York, wat ongeveer op f 120,— tot f 125,— c.i.f. Rotterdam zoude komen, al naardat de vracht zal zijn ten tijde der verscheping.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
29 Apr. 1919..	nom.	76.15/-	226.-/-	24.5/-	35.10/-
22 „ 1919..	nom.	76.10/-	226.15/-	24.10/-	35.-/-
26 Apr. 1918..	nom.	110.-/-	350.-/-	30.10/-	52.-/-
27 Apr. 1917..	nom.	130.-/-	230.10/-	30.10/-	—
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 21 tot 28 April 1919.

In de afgelopen week hadden nog geen verladingen van levensmiddelen voor de burgerlijke bevolking van Duitschland plaats. Alleen vertrokken wederom eenige schepen beladen met goederen voor het z.g. bezette gebied.

Voor Antwerpen werd de ter beurze beschikbare scheeps-

ruimte grif aangenomen tegen een huur van 3 cents per ton per dag. Deze schepen schijnen in hoofdzaak gecharterd te worden voor het vervoer van kolen van België naar Strassburg en ook naar Rotterdam. Het sleeploon bewoog zich tusschen f 0.90 en f 1.10 per last boven het 50-cents-tarief.

Verscheppingen in de Ruhrhavens hadden zoo goed als niet plaats, aangezien nog steeds de werkstakingen aanhielden. Dientengevolge werden zeer weinig schepen afgeladen en was er ook zeer weinig sleepwerk van de Ruhrhavens naar den Bovenrijn. Een vracht werd niet genoteerd, terwijl het sleeploon met Mk. 3.30 genoteerd werd.

De waterstand was in den loop der week weder iets vallende; Gauber Pegel wees einde der week Meter 3.71 aan.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Eng- land
21/26 April 1919	—	—	21/- ¹	8/6 ¹	252/6	62/6 ¹
14/19 „ 1919	—	—	f 16,- ²	8/6 ¹	200/- ³	62/6 ¹
22/27 April 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
23/28 April 1917	—	—	—	40/-	—	137/6
Juli 1914	11 d.	7/8	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

¹) Voor neutrale schepen.

²) Voor Britsche schepen.

³) Per Zeilschip.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

'S-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

LEEUWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur, en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven)

Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT

ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.

Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-

koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

CORUÑA, VIGO, LISSABON, LAS PALMAS.